

KANSAINVÄLISYYSOSAAMINEN POLIISIKOULUTUKSEN UUDESSA TUTKINTORAKENTEESSA

Tiina Riihelä
Pro gradu –tutkielma
Kasvatustieteiden yksikkö
Tampereen yliopisto
Heinäkuu 2013

Tampereen yliopisto
Kasvatustieteiden yksikkö
RIIHELÄ, TIINA: Kansainvälisyysosaaminen poliisikoulutuksen uudessa tutkintorakenteessa
Pro gradu –tutkielma, 58 sivua, 2 liitesivua
Aikuiskasvatus
Heinäkuu 2013

TIIVISTELMÄ

Tämän pro gradu –työn tarkoituksena on selvittää, millaisia kansainvälisyysosaamiseen liittyviä kompetensseja poliisikoulutuksen uudessa tutkintorakenteessa koulutusohjelmien osalta tarvitaan. Kansainvälisyyden sekä kansainvälisyysosaamisen lisääminen on Poliisiammattikorkeakoulun mukaan vuonna 2014 voimaan tulevan tutkinnonuudistuksen yksi kehittämistavoite. Tutkimus on tehty toimeksiantona Poliisiammattikorkeakoululle.

Tutkimuksen aineisto koostuu kahdeksasta opiskelijoiden sekä poliisihallinnon kansainvälisyyden ja koulutuksen sisällöntuotannon asiantuntijoiden haastattelusta. Haastatteluissa pyrittiin selvittämään näkökulmia siitä, mitä kansainvälisyysosaamisella poliisikoulutuksen kontekstissa tarkoitetaan, miten sen tulisi näkyä opetusohjelmissä sekä mistä tarve nousee, ja mitä lisäarvoa kansainvälistymisellä tavoitellaan. Aineisto analysoitiin kvalitatiivisesti teemoittelemalla. Teorettinen viitekehys käsittelee korkeakoulutuksen kansainvälistymiskehitystä ja kansainvälisyysosaamisen toteuttamistapoja sekä poliisikoulutuksen tutkinnonuudistusta ja sen linjauksia kansainvälistymisestä.

Tutkimustuloksissa kansainvälisyys-käsite osoittautui moniulotteiseksi. Se jakautuu kenttätoiminnan monikulttuurisuudesta operatiiviseen valtioiden väliseen yhteistyöhön. Kansainvälisyysosaamiseen määriteltiin kuuluvan kielitaito, kulttuuritietous sekä poliisin ammatissa vaadittavien tiedollisten asioiden tuntemus. Pääasiallisina kehityskohteina poliisikoulutuksen kansainvälistämiseen mainittiin vaihto-opiskelumahdollisuuksien lisääminen sekä kieliopintojen kehittäminen englanninkielisten substanssiainekurssien sekä venäjän kielen osalta.

Ongelmaksi ilmeni Poliisiammattikorkeakoulun kansainvälistymisessä systemaattisuuden ja suunnitelmallisuuden puute. Kansainvälisyys näkyy jo strategioissa, mutta se pitäisi tuoda mukaan myös alemmalle tasolle: näkyvään osaan opetussuunnitelmassa ja pedagogisiin ratkaisuihin. Tähän asti kansainvälisyyteen liittyvät asiat ovat näkyneet melko vähän koulutusohjelmissä. Lisäksi tutkintorakenteen puute on ollut liian ahdas ja joustamaton mahdollistamaan vapaavalintaisia opintoja. Poliisikoulutukseen tarvitaan kansainvälistä painotusta lisää, sillä sen täytyy vastata muuttuvan yhteiskunnan tarpeisiin sekä uusien ammattikorkeakoulututkintojen osaamisvaatimuksiin.

Asiasanat: kansainvälisyysosaaminen, ammattikorkeakoulu, poliisikoulutus

University of Tampere

School of Education

RIIHELÄ, TIINA: International Competence in the New Degree Programme Structure of Finnish Police Training

Master's Thesis, 58 pages, 2 appendixes

Adult Education

July 2013

ABSTRACT

The aim of this master's thesis is to study what kind of international competences are needed in the new degree programme structure of Finnish police training. According to the Police College of Finland, increasing internationalization and international competences is one of the development goals of the curriculum reform that will come into effect in 2014. This research is commissioned for the Police College of Finland.

The research data consists of eight interviews. Students as well as specialists from the Police College and police administration's international units were interviewed. The aim was to find out viewpoints on what international competence means in police training context, how it should be visible in the curriculum in addition to learning where does the need to internationalize come from and what is the added value of it. The data was analysed by using qualitative thematic analysis. The theoretical framework consists of internationalization process of higher education, methods to implement internationalization as well as curriculum reform of police training and its alignments on internationalization.

The results show that internationalization in police context is a rather broad concept and varies from multicultural dimensions in field work to operative intergovernmental cooperation. International competence consists of language skills, cultural awareness and the knowledge of specific matters needed in police work. Increasing the possibilities for exchange studies and a further development of language studies, such as police-specific substance courses in English and the need to study Russian language were seen as the main targets for development.

The key problem in internationalizing the curriculum is the lack of systematicity and orderliness. Emphasis on internationalization can already be seen in strategies, but it should also be stressed in the lower level: visibility in curriculum and in pedagogical decisions. So far international aspects have not been very clear in the degree programmes. Moreover, the degree programme structure has been too inflexible to enable optional studies. There is an actual need to emphasize internationalization in police training in order to respond to the need of changing society as well as to the competence requirements of the degrees in universities of applied sciences.

Key words: Internationalization, university of applied sciences, police training

Sisällys

1	JOHDANTO.....	1
2	KORKEAKOULUTUKSEN KANSAINVÄLISTYMINEN	3
2.1	Kansainvälisyysosaaminen.....	3
2.2	Kansainvälistyminen prosessina	5
2.3	Kansainvälistymisen toteuttamistapoja	7
2.4	Linjaukset ja strategiat Suomessa	9
2.5	Bolognan julistus.....	11
3	KANSAINVÄLISYYS POLIISIKOULUTUKSESSA	13
3.1	Poliisikoulutus ja tutkintouudistus	13
3.2	Linjaukset kansainvälistymisestä	15
3.3	CEPOL ja poliisikoulutus Euroopassa	20
4	TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	22
4.1	Tutkimusongelmat ja tutkimuksen rajaaminen.....	22
4.2	Tutkimusmenetelmänä teemahaastattelu	24
4.3	Aineiston keruu.....	25
4.4	Aineiston analyysi: teoriasidonnainen sisällönanalyysi.....	27
5	TUTKIMUKSEN TULOKSET	30
5.1	Kansainvälisyysosaamisen käsite.....	30
5.2	Kansainvälisyys koulutusohjelmassa	34
5.2.1	Vaihto-opiskelu.....	37
5.2.2	Kieliopinnot	40
5.2.3	Muut väylät kansainvälisyysosaamiseen.....	42
5.3	Kansainvälistymisen tarve ja lisäarvo	43
6	JOHTOPÄÄTÖKSET JA TUTKIMUKSEN LUOTETTAVUUS	48
6.1	Johtopäätökset	48
6.2	Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys	51
	LÄHTEET.....	54
	LIITTEET.....	59

1 JOHDANTO

Kansainvälistyminen ja kansainvälisyysosaaminen ovat 2010-luvun koulutuskeskusteluissa varsin käytettyjä käsitteitä. Kansainvälisyys on suorastaan megatrendi tämän hetken korkeakoulumaailmassa. Globalisoituvassa maailmassa jokainen tarvitsee maailman muutoksia ymmärtävää ajattelutapaa ja taitoja, joilla kommunikoida erilaisista taustoista tulevien ihmisten kanssa. Yhteiskunnan eri sektoreiden läpi tunkeva kansainvälistymisajattelu ei myöskään jätä poliisitoimintaa ulkopuolelle. Samalla kun muutkin korkeakoulut ovat askel kerrallaan muokkaamassa toimintaansa entistä kansainvälisemmiksi, on myös poliisikoulutuksessa huomioitava muuttuvan yhteiskunnan vaatimukset.

Poliisikoulutuksen tutkintorakenne uudistuu. Poliisin perustutkintokoulutuksesta tulee vuoden 2014 alusta lähtien aiemman 165 opintopisteen laajuuden sijaan 180 opintopisteen ammattikorkeakoulututkinto sekä sen jälkeinen esimies- ja johtamiskoulutus kehitetään ylemmäksi ammattikorkeakoulututkinnoksi. Poliisikoulutukseen tulee siis Euroopan unionin Bolognan mallin mukainen kaksiportainen tutkintorakenne. Tarvetta uudistukselle perustellaan esimerkiksi nykyisen tutkintorakenteen liiallisella pituudella ja hajanaisuudella, poliisin toimintaympäristön uusiin osaamisvaatimuksiin vastaamisella sekä tutkinnon paremmalla vertailtavuudella kansallisesti että kansainvälisesti.

Tutkintorakennemuutoksen yhteydessä tarkastellaan myös kansainvälisyysnäkökulman osuutta koulutuksessa. Poliisiammattikorkeakoulun julkaisemassa Poliisin tutkintokoulutuksen kokonaisuudistuksen (Polku-hankkeen) hankeraportissa (2012, 69) mainitaan, että "Poliisiammattikorkeakoulun koulutustoiminnasta tulee suunnitelmallisesti tehdä aikaisempaa kansainvälisempää". Hankeraportti lisää, että "Poliisiammattikorkeakoulun on tarpeellista laatia erityinen suunnitelma siitä, minkälaisia kansainvälistymistä koskevia kehittämistavoitteita tutkinnonuudistus tulee oppilaitokselta edellyttämään". Toisin sanoen kansainvälisyysosaamista tulisi lisätä poliisikoulutukseen, mutta epäselväksi on jäänyt se, miten sitä tarkemmin toteutettaisiin.

Tämä tutkimus on tehty Poliisiammattikorkeakoulun toimeksiannosta. Sen tarkoituksena on selvittää, minkälaista kansainvälisyysosaamista poliisikoulutuksessa tarvitaan, miten sitä voitaisiin oppia, sekä mitä lisäarvoa kansainvälistymisellä haetaan. Näitä näkökulmia kartoitetaan teemahaastatteluin siten, että haastateltavat koostuvat koulutuksen tuottaja- että käyttäjäosapuolesta, niin että tuottajaosapuolena nähdään poliisihallinto kokonaisuudessaan. Tutkimuksen tavoitteena on tuottaa relevantteja näkökantoja ja tuoda yhteen ehdotuksia kansainvälistymisen ulottuvuuksista, ja sitä kautta antaa panos opetussuunnitelman kehittämistyöhön mahdollisten kansainvälisyysopintojen osalta.

2 KORKEAKOULUTUKSEN KANSAINVÄLISTYMINEN

2.1 Kansainvälisyysosaaminen

Kansainvälistyminen on kasvavaa kansallisrajoja ylittäviä aktiviteetteja korkeakoulutuksen piirissä. Suhteessa kansainvälisyyteen kansainvälistyminen viittaa siihen, että aikaisemmin on ollut ongelma, jota nyt yritetään parantaa. (Teichler 2004, 5–6.) Knightin (1999, 16) mukaan kansainvälistyminen käsitteenä pitää sisällään sekä kansainvälisen että kulttuurienvälisen näkökulman. Kansainvälistyminen ei yksistään suuntaudu valtioiden väliseen kanssakäymiseen vaan myös sisältää eri kulttuuritaustaisten ihmisten kohtaamisen valtioiden sisällä.

Knight (1999, 14) myöntää, että koulutuksen kansainvälisyydestä puhuttaessa terminologian käyttö on epätarkkaa. Kansainvälistyminen (internationalization) terminä viittaa kansallisuuksien ja valtioiden välisiin suhteisiin. Globalisuus taas tarkoittaa maailmanlaajuista ulottuvuutta, joka ei korosta kansallisvaltioita. Kansainvälistymisen käsitettä ei kuitenkaan voi tarkastella huomioimatta minkälaisessa ympäristössä koulutusta järjestetään. Tällä hetkellä globalisaatio lienee vahvin ympäristön muutokseen vaikuttava ilmiö. (Knight 2006, 208.) Globalisaatio on teknologian, talouden, tiedon, ihmisten, arvojen, ideoiden ”virtaamista” yli rajojen. Se vaikuttaa jokaiseen maahan erilailla riippuen siitä, millainen on sen historia, perinteet, kulttuuri ja prioriteetit. Korkeakoulutuksen globalisaatio on yksi tapa, jolla valtio vastaa globalisaation vaikutukseen. (Knight 1999, 14.) Globalisoituminen koulutuskontekstissa liittyy usein kilpailuun, markkinavetoisuuteen sekä kaupalliseen tiedon siirtämiseen. Jossain määrin globalisoituminen on korvannut kansainvälistymisen käsitettä korkeakoulutusta koskevassa julkisessa keskustelussa ja sitä käytetään synonyymina kaikille maailmanlaajuisille ilmiöille huolimatta siihen, liittyykö ilmiö todella valtiorajojen hälvemiseen. (Teichler 2004, 7, 23.)

Teichler lisää kansainvälistymisen ja globalisaation käsitteiden jatkoksi eurooppalaistumisen (Europeanisation). Se on alueellisesti rajattu versio

kansainvälistymisestä ja jossain määrin myös globalisaatiosta. Eurooppalaistumisen käsite liittyy etenkin alueelliseen yhteistyöhön ja liikkuvuuteen, eurooppalaiseen korkeakoulualueeseen. (Teichler 2004, 7.)

Knight (1999, 16–20) määrittelee korkeakoulutuksen kansainvälistymisen olevan prosessi, jossa integroidaan kansainvälinen tai kulttuurienvälinen näkökulma opetukseen, tutkimukseen tai palvelutoimintoihin. Perusteita oppilaitosten kansainvälistymiselle luovat taloudelliset, poliittiset, akateemiset ja sosiokulttuuriset tekijät. Taloudelliset syyt pitävät sisällään opiskelijoiden valmistamisen mahdolliselle kansainväliselle uralle, poliittiset tekijät vaativat opiskelijoiden olemaan yhä tietoisempia maailman tilasta esimerkiksi turvallisuushkiin liittyen, akateemiset perustelut vetoavat kriittisen ajattelun kehittymiseen ja oman opiskelualan kansainvälisten ulottuvuuksien ymmärtämiseen, sosiokulttuuriset syyt taas pitävät sisällään kulttuurienvälisen kommunikaation taidot. Windham (1996, 12) muistuttaa, että kansainvälistyminen on samalla sekä yksilö- että institutionaalista toimintaa. Sen laajempi vaikutus on lopulta yksilövaikutusten summa.

Kansainvälisyyteen kytkeytyvä monikulttuurisuus tarkoittaa sitä, että yhteiskunnassa elää rinnakkain monia kulttuuriltaan toisistaan poikkeavia ryhmiä. Se on kuitenkin vielä jokseenkin epäselvä käsite ja etenkin kansainvälisissä konteksteissa usein suositaan monikulttuurisuuden sijaan interkultturaalisuus-termiä. Monikulttuurisuuden käsitteen tekee hankalaksi myös se, että se kuvastaa samalla sekä asiantilaan että tavoitetilaa ihanteellisesta yhteiskunnasta. (Rastas, Huttunen & Löytty 2005, 20–21.) Monikulttuuriset taidot ja valmiudet voidaan määritellä yksilöiden kyvyksi reagoida ja toimia oikein erilaisissa tilanteissa tapauksesta riippuen. Taitojen opettelussa ei kuitenkaan ole kyse valmiista vastauksista. Viranomaisnäkökulmasta monikulttuurisuus on prosessien hallintaa. Käytännössä se tarkoittaa sellaisten ongelmien ja kysymysten ratkaisua, joita ei ole ennen tavattu, sekä kulttuurierojen huomioimista ja ymmärtämistä asiakastyössä. (Rastas ym. 2005, 23–24.) Monikulttuurisuus on vaikea ulottuvuus, sillä se sisältää sekä arkielämän pienet asiat että maailmankatsomusta läpäisevät arvokysymykset (Rastas ym. 2005, 26).

Poliisin tutkintokoulutuksen uudistuksen hankeraportti käyttää määritelmää, jonka mukaan kompetenssit ovat laajoja osaamiskokonaisuuksia, yksilön taitojen, tietojen ja asenteiden yhdistelmiä. Kompetenssin tavoitteena on kuvata poliisihenkilön pätevyyttä, suorituspotentiaalia ja kykyä suoriutua ammatin vaatimista ja siihen kuuluvista työtehtävistä. Poliisin osaamisalueiksi määritellyt kompetenssit ohjaavat opetussuunnitelmatyötä. (Poliisiammattikorkeakoulu 2012b, 42, 46.)

2.2 Kansainvälistyminen prosessina

Wächterin mukaan koulutuksen kansainvälistymisessä on ollut neljä päävaihetta. Ensin 1980-luvun puoliväliin asti kansainvälistyminen on ollut hyvin marginaalista Euroopassa. Se näkyi lähinnä yksilötasolla, opiskelijoiden ja tutkijoiden liikkuvuutena, ilman korkeakoulujen rakenteellista panostusta asiaan. Toisessa vaiheessa 1980-luvulta 1990-luvun puoliväliin liikkuvuudesta tuli organisoidumpaa ja se lisääntyi merkittävästi, pääosin EU:n Erasmus-suunnitelman ansiosta. Kolmannessa vaiheessa vuodesta 1995 fokus siirtyi liikkuvuuden lisäksi myös kansainvälistymisnäkökulmaan opetussuunnitelmissa sekä kansainvälistymisen vakiinnuttamiseksi osaksi korkeakoulujen toimintaa. Viimeinen neljäs vaihe kulminoitui lähes 30 Euroopan maan opetusministerin solmimaan Bolognan sopimukseen, joka johti moniin rakenteellisiin uudistuksiin eurooppalaisen korkeakoulutuksen harmonisoimiseksi. (Wächter 2003, 7.)

Aallon (2003, 7-8) mukaan Suomessa korkeakoulutuksen kansainvälistymistä ovat viitoittaneet koulutuksellisten motiivien lisäksi poliittiset sekä kansallisen kilpailukyvyyn turvaamiseen ja koulutetun työvoiman saatavuuteen perustuvat taloudelliset vaikuttimet. 1990-luvulla kansainvälistymisen vaikuttimena oli osallistuminen Euroopan integraatioon sekä EU:n koulutus- ja tutkimusohjelmiin. Aalto kirjoittaa, että 1990-luvulla luotiin korkeakoulujen kansainvälisen toiminnan perusedellytykset ja rakenteet. Kansainvälistymisellä tarkoitettiin pääosin kansainvälisiä tutkinto-opiskelijoita ja vaihto-ohjelmia opiskelijoille. Vuonna 2001 valmistui ensimmäinen kansallinen korkeakoulutuksen kansainvälisen toiminnan strategia opetusministeriön työryhmätyönä. Strategisten linjausten perustana olivat haasteet kotimaassa, kuten väestön ikääntyminen ja mahdollinen tulevaisuuden työvoimapula sekä kansainvälisen toimintaympäristön

haasteet, kuten tutkintojen kansainvälinen vertailtavuus ja niiden tuottamien pätevyyksien kilpailukykyisyys. (Aalto 2003, 9.) ”Kansainvälisen toiminnan kehittymistä seurataan opetusministeriön ja korkeakoulujen tulosohtausprosessissa ja kansainvälisen toiminnan laajuus otetaan huomioon tuloksellisuusrahoituksessa” (Aalto 2003, 11).

Söderqvist jakaa korkeakoulun kansainvälistymisprosessin neljään vaiheeseen. Nollavaiheessa kansainvälistyminen on marginaalista toimintaa ja se on lähinnä yhteydessä korkeampaan statukseen. Organisaation korkeammassa asemassa olevat henkilöt ja tietyt opettajat matkustavat konferensseihin ja seminaareihin. Perusopiskelijatasolla kansainvälistyminen näkyy lähinnä vieraiden kielten opetuksena. Ensimmäinen varsinainen kansainvälistymisen vaihe ilmenee opiskelijaliikkuvuutena. Tietoisuus kansainvälistymisen tarpeelle on kasvanut ja sitoutuneisuus suunnitelmien toteutukselle. Erilaisia vaihto-ohjelmia on otettu käyttöön ja niitä koordinoimaan on perustettu kansainvälisten asioiden toimisto. Toisessa vaiheessa kansainvälistyminen painottuu korkeakoulun opetussuunnitelmaan ja tutkimustoimintaan. Tämä vaihe realisoituu opettajavaihdon toteutuksella ja eri tavoilla implementoida kansainvälistymistä opetussuunnitelmassa. Kansainvälistymistä pidetään keinona parantaa koulutuksen laadukkuutta, ja pyrkimyksenä on, että kansainvälisyys koskettaa kaikkia opiskelijoita, ei vain vaihtoon lähtijöitä. Kolmas vaihe kulminoituu kansainvälistymisen vakiinnuttamiseen. Sille luodaan strategia ja rakenne sekä kansainvälinen yhteistyö muiden korkeakoulujen kanssa syvenee. Tavoitteiden ja toteutuksen laatuun kiinnitetään entistä enemmän huomiota. Neljännessä ja viimeisessä vaiheessa kansainvälistymisen lopputuloksia aletaan hyödyntää kaupallisesti, esimerkiksi harjoittamalla koulutuspalveluiden vientiä ja yhteishankkeita. (Söderqvist 2002, 39–41.)

Korkeakoulun kansainvälistymisen oletetaan olevan dynaaminen prosessi, jossa aikaisempien päätösten ja toimien tulos vaikuttaa seuraaviin toimiin. Lisäksi sen katsotaan olevan koulutuksellisen innovaation jatkumo, johon useimmiten kuuluvat omaksuminen, toimeenpano ja vakiinnuttaminen. Kolmanneksi, kansainvälistyminen on kehitysprosessi, joka koostuu vähittäisistä päätöksistä. Usein myös katsotaan, että systemaattinen ja holistinen lähestymistapa korkeakoulun kansainvälistymisessä toimii paremmin kuin vähittäinen etenevä strategia. (Söderqvist 2002, 42–43.) Kansainvälistymisprosessi vaatii

monien toimijoiden yhteispanosta järjestelmätasolla; rehtorin, opettajien, kansainvälisen yksikön ja muun hallintohenkilöstön. Kansainvälisyyteen sitoutuminen tulisi näkyä jo organisaation arvoissa. (Söderqvist 2002, 44.)

2.3 Kansainvälistymisen toteuttamistapoja

Knight luettelee neljä lähestymistapaa korkeakoulujen kansainvälistymiseen. Ensimmäisenä ovat aktiviteetit, joihin kuuluvat kansainväliset opiskelijat, akateeminen liikkuvuus ja kansainvälinen näkökulma opetussuunnitelmassa. Toisena ovat kompetenssit; uusien taitojen, asenteiden ja arvojen kehittäminen, kansainvälisyyttä korostavan opetussuunnitelman ja koulutusohjelmien rakentaminen. Kolmannessa lähestymistavassa painoarvo on kulttuurin tai ympäristön luomisessa, joka rohkaisee kulttuurienvälisiin tai kansainvälisiin aloitteisiin. Viimeisenä on prosessinäkökulma, eli kansainvälisen näkökulman integrointi opetukseen, tutkimukseen ja palvelutoimintoihin erilaisten toimenpiteiden avulla, jolloin jatkuvuus varmistetaan. (Knight 1999, 15–16.)

Ohjelmastrategioita, joilla kansainvälinen ulottuvuus integroidaan korkeakoulutukseen ovat 1) akateemiset: opetussuunnitelma, opetus, vaihto-ohjelmat, kansainväliset opiskelijat, vierailevat luennoitsijat; 2) tutkimus: yhteiset projektit ja tiimit, konferensseihin osallistuminen, tutkijavaihdot, kansainväliset julkaisut; 3) ulkosuhteet ja –palvelut: kansainväliset verkostot, kehitysprojektit; 4) opetussuunnitelman ulkopuoliset aktiviteetit: opiskelijajärjestöt ja –kerhot, kampu tapahtumat. (Knight 1999, 24.)

Teichlerin (2009, 94) mukaan kansainvälisyyden osa-alueita korkeakoulutuksessa ovat opiskelijoiden että henkilökunnan fyysinen liikkuvuus, ulkomailla suoritettujen opintojaksojen tai tutkintojen tunnustaminen, kansainvälinen tiedon siirtäminen sekä kansainvälisen orientaation ja globaalin ymmärtämisen lisääntyminen. Poliisiammattikorkeakoulun tutkinnonuudistuksen hankeraportti mainitsee yhdeksi kansainvälistymisen muodoksi kotikansainvälistymisen. Sillä tarkoitetaan kansainvälisten toimintavalmiuksien, kuten kielitaidon sekä kulttuuri- ja tapatietouden hankkimista kotimaassa oman oppilaitoksen tarjoamien mahdollisuuksien kautta. (Poliisiammattikorkeakoulu 2012b, 71.)

”Kansainvälinen liikkuvuus on keskeinen osa koulutuksen kansainvälistymiskehitystä”. Se on myös yksi korkeakoulujen tuloksellisuuden mittareista, jota seurataan opetusministeriön ja korkeakoulujen välisissä tulosneuvotteluissa. Tämä jo korostaa kansainvälisen liikkuvuuden merkitystä. Lähtökohtana opiskelijaliikkuvuudessa on, että opiskelija suorittaa ulkomailla osan tutkinnostaan, mutta ei koko tutkintoa. Opiskelijat voivat olla ulkomailla opiskelemassa tai opintoihin kuuluvassa harjoittelussa. Opiskelijoiden liikkuvuusjaksot luetaan lyhyt- ja pitkäkestoisiin, joista lyhytkestoiset liikkuvuusjaksot ovat vähintään viikon ja enintään kolme kuukautta, ja pitkäkestoiset vähintään kolme kuukautta kestävät ulkomaanjaksot. (Garam 2012a, 4–5.)

Garam (2012a, 4–5) lisää opiskelija- ja opettajaliikkuvuuden lisäksi korkeakoulujen kansainvälistymisen tapoihin vieraskieliset kurssit, kieli- ja viestintäopinnot, kulttuurienvälisen vuorovaikutuksen opinnot, tieto- ja viestintäteknologian mahdollistaman virtuaaliliikkuvuuden sekä aihealueen kansainvälisen näkökulman huomioimisen opetuksessa. Suomalaisten ja ulkomaalaisten opiskelijoiden integrointi on mahdollista yhteisillä vieraskielisillä kursseilla, mutta olisi tärkeää, että niihin rakennettaisiin myös monikulttuurista työskentelyä tukevia mekanismeja, sillä pelkkä istuminen samoilla kursseilla ei yksin kansainvälistä. Kieli- ja viestintäopintojen mahdollisuuksia ja valikoimaa voisi kasvattaa esimerkiksi korkeakoulujen yhteistyöllä ja tekemällä tutkintoon tilaa kieliopinnoille. Teknologiaa taas voisi Garamin mielestä mahdollisuuksien mukaan hyödyntää vaikkapa kansainvälisissä virtuaalikursseissa tai seuraamalla ulkomailta tulevaa luentoa videokonferenssiyhteyden avulla. Kansainvälistä näkökulmaa opetuksen sisältöön on mahdollista saada alan kansainvälisten käytänteiden esittelyllä ja vertailulla. Tärkeää kuitenkin olisi, että kansainvälisyys integroitaisiin osaksi kaikkea opetusta niin, ettei se jäisi opinnoissa erilliseksi osaksi.

Opiskelija- ja tutkijavaihtoa pidetään perustellusti merkittävänä sijoituksena tulevaisuuteen. Vaihtoon osallistuvat toimivat maidensa lähettiläinä, hankkivat kulttuurillista osaamista, verkostoituvat ja luovat suhteita, joilla voi tulevaisuudessa olla suuri merkitys esimerkiksi taloudellisesti. (Turunen 2007, 16.) Teichler kutsuu Euroopan sisäistä opiskelijaliikkuvuutta horisontaaliseksi liikkuvuudeksi, sillä se tapahtuu samanarvoisten koulutusohjelmien välillä. Tällöin opiskelijoilla on mahdollisuus tarkastella

kriittisesti vallitsevia olosuhteita ja saada uusia näkökulmia. (Teichler 2009, 102.) Jotta kaikille opiskelijoille voitaisiin tarjota mahdollisuus ottaa osaa kansainväliseen toimintaan, olisi korkeakoulujen pääasiallisesti painotettava opetussuunnitelman kehittämistyötä, sillä liikkuvuus ei ole mahdollista kaikkien opiskelijoiden osalta. On ymmärrettävä, että kansainvälistymisen pääaktiviteetit liikkuvuus ja opinto-ohjelmien kehittäminen täydentävät toisiaan. (Windham 1996, 12.)

Opetusohjelmien kansainvälistäminen on muutosprosessi, jolla pyritään parantamaan koulutuksen laatua. Se on yhdessä opiskelija- ja opettajaliikkuvuuden kanssa kansainvälistymisen pääelementtejä. Kansainvälisen opetussuunnitelman seuraukset voidaan eritellä lyhyen aikavälin vaikutuksiin opiskelijoissa ja koulutuksellisessa sisällössä sekä pitkän ajanjakson seurauksiin esimerkiksi valmistuneiden sijoittumisessa työelämään. (van der Wende 1996, 36.) Aloitteet kansainvälisestä opetusohjelmasta perustuvat tarpeelle kansainvälisesti kouluttautuneista asiantuntijoista, jotka pystyvät analysoimaan ylirajaisia ja globaaleja ongelmia sekä työskentelemään yhteistyössä eri maista ja kulttuureista tulevien ihmisten kanssa. Kansainvälisyyttä korostava opetussuunnitelma tuo kansainvälisen koulutuksen mahdollisuuden myös opiskelijoille, jotka eivät lähde vaihtoon tai harjoitteluun. Lisäksi se houkuttelee ulkomaisia opiskelijoita. (van der Wende 1996, 79.)

2.4 Linjaukset ja strategiat Suomessa

Suomen korkeakoulutuksen ja tieteen kansainvälistymisstrategiat ovat viime vuosina perustuneet neljälle rationaliteetille: 1) merkittävä osa tarvitsemastamme tiedosta tuotetaan ulkomailla ja omat voimavaramme ovat rajalliset; 2) kansainvälinen yhteistyö on keino poistaa päällekkäisyyksiä toiminnoissa, parantaa laatua ja koota rahoitusta yhteisiin hankkeisiin; 3) on Suomen etujen mukaista olla esillä ja vaikuttaa EU:ssa, OECD:ssä ja muilla kansainvälisillä foorumeilla; 4) ulkomailla opiskelua ja työskentely parantavat liikkujan kielitaitoa ja kulttuurillista ymmärrystä. Lisäksi Turunen nostaa esille globaalin vastuun näkökulman. Korkeakoulujen tulisi perustehtäviensä puitteissa osallistua koko maailmaa koskettavien ongelmien, kuten köyhyyden, sotien tai terrorismin analyysiin sekä tieteellisesti perusteltujen ratkaisuvaihtoehtojen esittämiseen. (Turunen 2007, 10.)

Opetusministeriön Korkeakoulujen kansainvälistymisstrategia 2009–2015 (2009, 10–12) linjaa kansainvälistymisen päätavoitteiksi aidosti kansainvälisen korkeakoulu yhteisön, korkeakoulujen laadun ja vetovoiman lisäämisen, osaamisen viennin edistämisen, monikulttuurisen yhteiskunnan tukemisen sekä globaalin vastuun edistämisen. Sen mukaan korkeakoulujen kansainvälistyminen on Suomen korkeakoulupolitiikan päätavoitteita. Opetusministeri Henna Virkkusen mukaan monet vertailut ovat osoittaneet, että Suomen korkeakoulu-, tutkimus- ja innovaatiojärjestelmän keskeisiä heikkouksia on vähäinen kansainvälistyminen. Globaalissa maailmassa Suomen on huolehdittava kansallisten vahvuuksien kehittämisestä kansainvälisen yhteistyön avulla. (Opetusministeriö 2009, 4–5)

Opetus- ja kulttuuriministeriön Koulutuksen tutkimus- ja kehittämissuunnitelma 2011–2016 (2011, 34) linjaa yhdeksi korkeakoulutuksen tavoitteeksi ”vahva kansainvälistyminen laadun turvaajana”. Sen mukaan kansainvälinen yhteistyö on pirstaloitunut vähäisen vaikuttavuuden yksittäisiksi hankkeiksi, jolloin voimavaroja ei hyödynnetä tarkoituksenmukaisella tavalla. Sen mukaan yhteistyötä pitäisi lisätä etenkin johtavien tiedemaiden ja nousevien talouksien, kuten Venäjän ja Kiinan kanssa. Opiskelijoiden kansainvälisiä valmiuksia tulee lisätä laadukkailla liikkuvuusohjelmilla. Tutkintorakenteen ja -nimikkeiden kansainvälinen tunnistettavuus ei yksin riitä, vaan tutkintojen on oltava sisällöltään sellaisia, että ne ovat haluttua koulutus pääomaa, sekä opiskelijan että ympäröivän yhteiskunnan näkökulmasta. (Liljander 2004, 11.)

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto ARENE on esittänyt suosituksen ammattikorkeakoulututkintojen yhteisiksi kompetensseiksi, jotka ovat eri ammattiteille yhteisiä osaamisalueita. Yksi näistä osa-alueista on kansainvälisyysosaaminen, johon kuuluu alansa työtehtävissä vaadittavan kielitaidon hallitseminen, kykeneminen monikulttuuriseen yhteistyöhön ja kyky huomioida työssään kansainvälisyyskehityksen vaikutuksia ja mahdollisuuksia. (Poliisiammattikorkeakoulu 2012b, 42.) ARENE:n mukaan:

ammattikorkeakoulututkinnon suorittanut:

- omaa oman alan työtehtävissä ja niissä kehittämisessä tarvittavan vähintään yhden vieraan kielen kirjallisen ja suullisen taidon
- ymmärtää kulttuurieroja ja kykenee yhteistyöhön kulttuuriltaan erilaisten henkilöiden kanssa
- osaa hyödyntää oman alansa kansainvälisiä tietolähteitä
- ymmärtää kansainvälisyyskehityksen vaikutuksia ja mahdollisuuksia omalla alallaan

ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon suorittanut:

- omaa oman alan työtehtävissä ja niissä kehittämisessä tarvittavan yhden tai kahden vieraan kielen kirjallisen ja suullisen taidon
- ymmärtää kulttuurieroja ja kykenee toimimaan kansainvälisessä työ- ja toimintaympäristössä
- osaa soveltaa oman alansa kansainvälistä tietoa ja osaamista
- omaa yleiskuvan ammatillisen tehtäväalueen asemasta ja merkityksestä kansainvälisessä toimintaympäristössä

(ARENE 2007, liite 4.)

2.5 Bolognan julistus

29 Euroopan maan allekirjoittama Bolognan julistus vuonna 1999 oli pääasiallinen dokumentti, jolla luotiin viitekehys eurooppalaisen korkeakoulutuksen modernisoinnille. Täten reformiprosessia alettiin kutsua Bolognan prosessiksi. Euroopan komission mukaan Bolognan prosessin olennaisimmat tavoitteet ovat kaksiportaisen tutkintojärjestelmän sekä yhtenäisen ECTS-opintopistejärjestelmän luominen, eurooppalaisen yhteistyön tukeminen koulutuksen laadunvarmistuksessa, tutkintojen ylikansallinen vertailtavuus ja tunnustaminen, korkeakoulujen opiskelijoiden ja henkilökunnan liikkuvuuteen kannustaminen sekä eurooppalaisen näkökulman korostaminen opetussuunnitelmien

kehittämisessä ja oppilaitosten välisessä yhteistyössä. (European Commission 2010, 10.) Liljander (2004, 19) kirjoittaa, että Bolognan julistuksen ponttimena oli pyrkimys parantaa eurooppalaisen korkeakoulutuksen vetovoimaa Yhdysvaltoihin ja Aasiaan nähden.

Bolognan prosessi pyrkii myös vaikuttamaan korkeakoulutuksen kansainvälistymiseen ja sen voidaan sanoa olevan jopa tärkein tekijä, joka edesauttaa korkeakoulujen kansainvälisyystoimintaa (Teichler, 2009, 101). Bolognan prosessi on ikään kuin vastareaktio pitkään jatkuneelle eurooppalaisen korkeakoulutuksen pirstaloitumiselle, sillä yhtenäinen eurooppalainen korkeakoulutusalue nähdään menestystekijänä koulutuksen globaaleilla maailmanmarkkinoilla (Liljander 2004, 4). Liljanderin (2004, 17) mukaan EU:n koulutuspoliittiset toimet kytkeytyvät yhteisön tavoitteeseen kehittyä yhä tiiviimmäksi ja sitä kautta kilpailukykyisemmäksi taloudelliseksi ja poliittiseksi unioniksi. Korkeakoulupoliittiset toimet siis liittyvät sisämarkkinoiden vahvistamiseen, sillä koulutuksella tuotetaan työvoimaa yhteisille työmarkkinoille.

Opiskelijaliikkuvuus auttaa yksilöitä lisäämään ammatillisia, sosiaalisia ja kulttuurienvälisiä taitoja sekä edesauttaa työllistymisessä esimerkiksi kieli- ja akateemisten taitojen kehittymisen myötä. Opiskelijaliikkuvuus voidaan nähdä myös mekanismina edistää eurooppalaista identiteettiä ja kansalaisuutta. Tavoitteena olisi rohkaista oppilaitoksia rakentamaan opiskelijavaihtojärjestelmä systemaattisemmin linkitettyinä opetussuunnitelmaan samoin kuin tehokkaaseen opintojaksojen tunnustamiseen korkeakoulujen välillä. Komission asettaman tavoitteen mukaan vuonna 2020 joka viidennellä korkeakoulusta valmistuneella tulisi olla takanaan vaihto- tai harjoittelujakso ulkomailla. (Rodriguez 2012, 3.)

Bolognan julistuksesta alkaneen poliittisen prosessin kannustimena on kansainvälisen yhteistyön ja osaamispääoman synnyttämä taloudellinen, sosiaalinen ja kulttuurinen lisäarvo. (Liljander 2004, 20.) Kahden syklin tutkintojärjestelmään siirtyminen on yksi ammattikorkeakoulujen kansainvälistymisen avainkysymyksistä, sillä eurooppalainen tutkintorakenne edesauttaa kansainvälistä yhteistyötä. (Liljander 2004, 64.)

3 KANSAINVÄLISYYS POLIISIKOULUTUKSESSA

3.1 Poliisikoulutus ja tutkintouudistus

Laki poliisikoulutuksesta (68/2005) säätelee Poliisiammattikorkeakoulun tehtäviä ja annettavaa koulutusta. "Poliisihallitus vastaa poliisin koulutus- ja tutkimustoiminnasta sekä siihen käytettävistä voimavaroista. Poliisiammattikorkeakoulu vastaa poliisin valtakunnallisen koulutuksen järjestämisestä sekä tutkimustoiminnasta" (Laki poliisikoulutuksesta 2005, 1§) "Poliisiammattikorkeakoulu vastaa poliisikoulutukseen rekrytoinnista, tutkintoa suorittamaan otettavien opiskelijavalinnoista, poliisin perus- ja jatkotutkinnoista, oppilaitoksessa annettavasta täydennyskoulutuksesta sekä poliisialaan liittyvästä tutkimus- ja kehittämistoiminnasta. Poliisiammattikorkeakoulu järjestää edellä mainittuihin tutkintoihin liittyvää koulutusta, ammatillisia erikoistumisopintoja, laadun kehittämiseen liittyvää koulutusta sekä muuta turvallisuusalan koulutusta". (Laki poliisikoulutuksesta 2005, 2§)

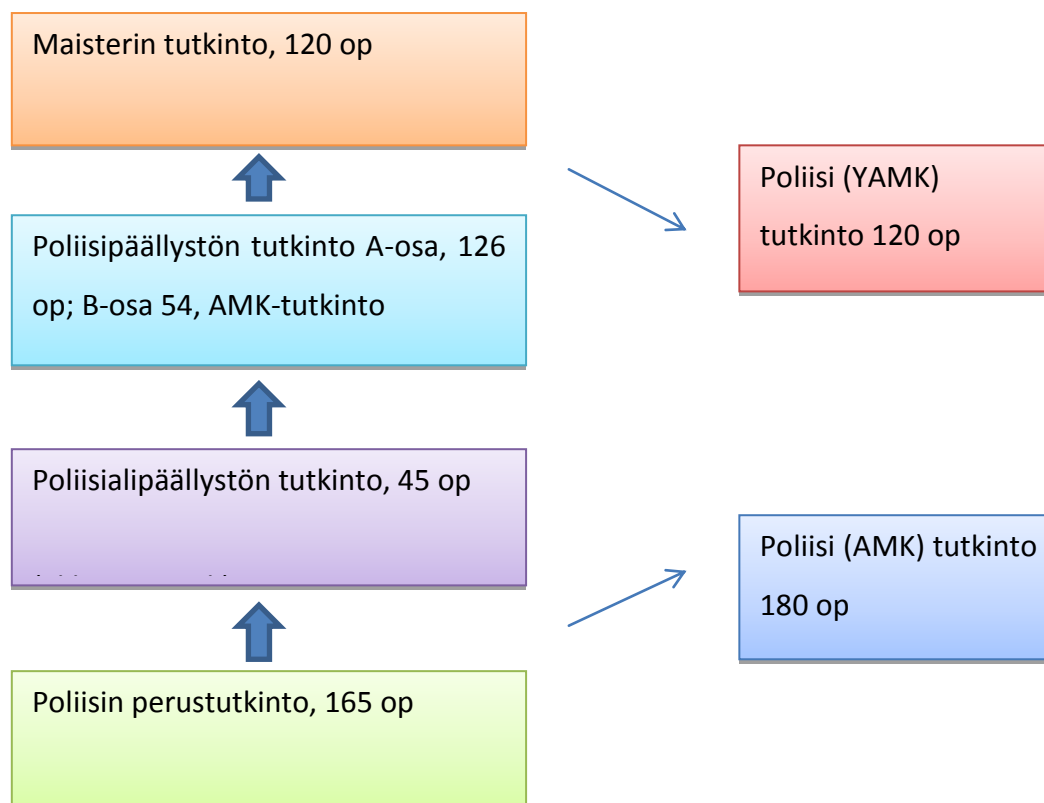
Poliisiammattikorkeakoulu muodostaa poikkeuksen ammattikorkeakoulukentällä. Se on sisäasianministeriön eikä opetus- ja kulttuuriministeriön alainen oppilaitos. Lisäksi Poliisiammattikorkeakoulu on vain yhden koulutusalan korkeakoulu sekä samalla ainoa alansa oppilaitos Suomessa, mikä luo sille Maanpuolustuskorkeakoulun ohella erityisen aseman koulutuskentällä. Poliisitutkintojen opetussuunnitelmat vahvistaa Poliisihallitus, joten koulutuksen suunnittelu ja toteutus ovat pitkälti erillisiä muista oppilaitoksista. Yksi tutkintorakenteen uudistuksen tavoitteista on nostaa poliisikoulutuksen arvoa ulkopuolisten silmissä ja yhtenäistää koulutusrakennetta vastaamaan muita ammattikorkeakoulututkintoja. (Poliisiammattikorkeakoulu 2012c, 9.)

Poliisihallitus asetti vuonna 2010 poliisin tutkintokoulutuksen kokonaisuudistusta valmistelevan Polku-hankkeen, jonka tehtäväksi tuli selvittää, minkälaisin muutoksin koulutuksesta tehtäisiin Bolognan mallin mukainen kaksiportainen tutkintorakenne. Nykyinen poliisin tutkintorakenne on pitkä ja hajanainen, ja tutkintorakenteen osien kehittäminen huolimatta kokonaisrakennetta ei ole läpikäyty. Muissa suomalaisissa

korkeakouluissa tutkinnonuudistus on jo toteutettu, joten perusteet Poliisiammattikorkeakoulun poikkeavan tutkintojärjestelmän säilyttämiselle ovat vähäiset. Hankeraportin mukaan myös poliisin toimintaympäristön muutokset asettavat uusia ja laajoja osaamisvaatimuksia poliisin työlle, mitkä puoltavat ammattikorkeakoulu-uudistusta. (Poliisiammattikorkeakoulu 2012b, 5)

Hankeraportissa kuitenkin huomautetaan, että oppilaitoksen erityisasemasta huolimatta Poliisiammattikorkeakoulun toiminnan kehittämisessä menetellään monelta osin ammattikorkeakoululainsäädännön ja käytänteiden edellyttämällä tavalla. Täten esimerkiksi Valtioneuvoston hyväksymä Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelman 2011–2016 tavoitteet linjaavat osaltaan myös poliisikoulutusta tutkintokoulutuksen uudistuksen myötä. (Poliisiammattikorkeakoulu 2012b, 30.)

Poliisialan tutkinnot ovat poliisin perustutkinto, poliisialipäällystötutkinto ja poliisipäällystön tutkinto. Tällä hetkellä poliisin perustutkinto on toisen asteen jälkeistä koulutusta, poliisialipäällystön tutkinto on 45 opintopisteen laajuinen esimiestaidollinen tutkinto ja poliisipäällystön tutkinto on ammattikorkeakoulutasoinen. (Poliisiammattikorkeakoulu 2012b, 15.) Uudesta poliisin ammattikorkeakoulututkinnosta tulee 180 opintopisteen laajuinen ja opinnot on mahdollista suorittaa kolmessa vuodessa (Mt. 48). ”Tutkintorakenteeseen kuuluvasta poliisialipäällystötutkinnosta luovutaan ja alipäällystötehtäviin valmistavana koulutuksena tulee jatkossa olemaan 30 opintopisteen laajuiset esimiestyön ja työnjohdon erikoistumisopinnot” (Mt. 37). Poliisin uuden tutkintorakenteen mukaiseen 120 opintopisteen ylempään ammattikorkeakoulututkintoon voi hakea henkilö, joka on suorittanut poliisin ammattikorkeakoulututkinnon ja sen jälkeen työskennellyt poliisitehtävissä vähintään kolmen vuoden ajan. Poliisialan ylempi ammattikorkeakoulututkinto on sisällöltään ja osaamistavoitteiltaan suunniteltu erityisesti päällystö- ja päällikkötehtävien tarpeisiin. Poliisin ylempään ammattikorkeakoulun suorittanut henkilö tulisi olla poliisitoiminnan johtamisen ja kehittämisen asiantuntija. (Poliisiammattikorkeakoulu 2012, 51–52.)

Kuva 1. Poliisin nykyinen ja uusi tutkintojärjestelmä. Mukailtu Sisäasianministeriö 2007,3 sekä Poliisiammattikorkeakoulu 2012b, 6.

3.2 Linjaukset kansainvälistymisestä

Poliisin toiminnan viitekehykseen vaikuttaa kansallisen lisäksi myös kansainvälinen toimintaympäristö ja yhteistyö eri toimijoiden kanssa turvallisuuden ylläpidossa ja kehittämisessä. Rikollisuus on muuttunut entistä kansainvälisemmäksi, joten on tarve uusien työkalujen ja menetelmien kehittämiseksi. (Poliisiammattikorkeakoulu 2012b, 10–11) Etenkin EU:n sisäinen rajattomuus mahdollistaa rikollisuuden vaikutusten leviämisen yli kansallisrajojen, ja tämän takia torjuntatoimet edellyttävät tehokasta yhteistyötä jäsenvaltioiden ja kolmansien maiden kanssa. Yhteistyövalmiuksien parantaminen vaatii poliisin koulutusjärjestelmän kehittämistä siten, että voidaan lisätä poliisin ja muiden lainvalvontaviranomaisten kykyä ja valmiuksia kansainväliseen yhteistyöhön. (Hämäläinen 2012, 38.)

Wasastjerna (1999, 22–23) kirjoittaa, että osaltaan kansainvälisen yhteistyön tarpeet rakentuvat halulle oppia uutta ja vertailukohtien tavoittelulle. Toimintatapojen kehittämisen kannalta on tärkeää panostaa kansainväliseen kokemusten vaihtoon, mikä johtaa mahdollisesti uusien toimintatapojen omaksumiseen. Tosin kansainvälinen vertailu poliisityössä ei ole täysin ongelmatonta johtuen esimerkiksi valtioiden erilaisista yhteiskunnallisista oloista. Toiseksi kansainvälistä yhteistyötä edellyttävät poliisin toiminnalliset tarpeet. Erilaiset ylijarjaisen rikollisuuden muodot, jotka edellyttävät maan rajojen ulkopuolelle ulottuvaa viranomaistyötä, ovat tulleet osaksi poliisitoiminnan arkipäivää. Lisäksi kansainvälisen yhteistyön ja kontaktien kautta uudet toimintaympäristöt, järjestelmät ja kulttuurit tulevat tutuiksi, mikä taas edesauttaa ymmärrystä ja ylikansallista poliisin yhteenkuuluvaisuuden tunnetta. Kansainvälistyminen mielletään nykyään erottamattomaksi osaksi poliisin toimintaympäristön muutosta. (Wasastjerna 1999, 26.)

Euroopan komissio on vuonna 2011 käynnistänyt keskustelut Lissabonin sopimukseen perustuvasta lainvalvontaviranomaisten koulutuksen kehittämisestä (European Training Scheme, myöhemmin Law Enforcement Training Scheme). Sen tavoitteena on edistää jäsenvaltioiden välistä poliisiyhteistyötä sekä kehittää lainvalvontaviranomaisten yhteistä osaamis pohjaa. Kansalliset poliisioppilaitokset voisivat ottaa EU-yhteistyön keskeisten elementtien opiskelun osaksi peruskoulutusta. Koulutusta tulisi järjestää lähialueyhteistyön sopimuksista, käytännön operaatioissa toimimisesta ja eurooppalaisen pidätysmääräyksen mukaisista toimista. Lisäksi suositellaan parhaiden käytäntöjen vaihtoa sellaisissa teemoissa, joissa toiset jäsenmaat ovat pidemmällä. Myöskään kieli- ja kulttuuriosaa-alueita ei tulisi unohtaa. (Hämäläinen 2012, 37.) Hämäläinen jakaa lainvalvontaviranomaisten kansainvälisen yhteistyön muodot karkeasti tietojen vaihtoon, oikeusapuun ja operatiiviseen yhteistyöhön (Hämäläinen 2009, 150).

Poliisin tutkintokoulutuksen kokonaisuudistuksen hankeraporttiin on kirjattu tutkinnonuudistushankkeen olennaiset kehityskohteet. Hankeraportin mukaan tutkintojen sisältöjen pitää kielikoulutuksen kehittämisen lisäksi varmistaa pakollisten opintojaksojen osalta ammattikorkeakoulututkintojen edellyttämä kansainvälisyysosaaminen sekä taata kansainvälisyyttä lisäävää osaamista myös vapaasti valittavien opintojen ja opinnäytetyön

osalta. Lisäksi Poliisiammattikorkeakoulun olisi syytä laatia erityinen suunnitelma siitä, minkälaisia kehittämistavoitteita kansainvälisyyden osalta tutkinnonuudistus tulee edellyttämään. (Poliisiammattikorkeakoulu 2012b, 69.)

Opinnoissa tulee tarjota mahdollisuus opintojaksoon ulkomailla, ja Poliisiammattikorkeakoulu onkin hiljattain liittynyt mukaan nykyisellään ainoiden pohjoismaisen- ja CEPOL-vaihto-ohjelmien lisäksi Erasmus-ohjelmaan. Tavoitteena on myös luoda kahdenvälisiä yhteistyösopimuksia eurooppalaisten poliisialan korkeakoulujen kanssa. Käytännössä yhteistyötä Erasmus-vaihdon avulla toteutetaan solmimalla oppilaitosten välisiä yhteistyösopimuksia esimerkiksi 3-5 eurooppalaisen korkea-asteen poliisioppilaitoksen kanssa. Aikomuksena olisi yleisesti edistää oppilaitosten yhteistyötä opetuksen sekä tutkimus- ja kehittämistoiminnan osalta. Tavoitteena olisi, että Poliisiammattikorkeakoulu voisi Erasmus-vaihdon puitteissa sekä lähettää että vastaanottaa opiskelijoita. Mahdollisuus opiskelijavaihdon suorittamiselle voisi poliisin ammattikorkeakoulututkinnossa sijoittua niin, että vaihdossa suoritetuilla opinnoilla voisi korvata vapaasti valittavia opintoja. Ylemmässä ammattikorkeakoulututkinnossa vaihtoajan opinnoilla voisi suorittaa kansainvälisyysosaaminen-opintojakson tai vapaasti valittavia opintoja. (Poliisiammattikorkeakoulu 2012b, 69–71.)

Kansainvälisen opintojakson lisäksi Polku-hankkeen raportissa korostetaan, että mahdollisuus kansainvälistymiseen on tarjottava myös kotioppilaitoksessa. Esimerkkeinä tästä mainitaan monikansalliset verkkokurssit sekä ulkomaisen vaihto-opiskelijan tuutorointi. On myös huomioitava, että opintoihin sisältyy jatkossakin tietoa Suomen ulkomaalaistilanteesta, maahanmuuttajista sekä keskeisten maahanmuuttajaryhmien kulttuurista. (Poliisiammattikorkeakoulu 2012b, 71.)

Poliisiammattikorkeakoulu katsoo kansainvälisen yhteistyön olevan yksi neljästä strategian tavoitelinjauksesta. Sen osatavoite yksi on opetussuunnitelmien kehittäminen vastaamaan kansainvälisyyden ja monikulttuurisuuden haasteisiin. Osatavoitteen alle on kirjattu melko ympäröivästi, että opetussuunnitelmissa tulisi huomioida kansainvälistymisen haasteet. Tämän lisäksi tavoitteena on kehittää opiskelijavaihtoa ja kannustaa vaihtoihin myös asiantuntijoita. Tavoitelinjauksen keskeisiksi mittareiksi mainitaan kansainväliseen

opiskelijavaihtoon osallistuneiden opiskelijoiden sekä oppilaitoksessa opiskelleiden ulkomaisten opiskelijoiden määrä. (Poliisiammattikorkeakoulu 2012a, 10.)

Poliisiammattikorkeakoulun koosteessa poliisin tutkintokoulutuksen kokonaisuudistuksen hankeraportin lausunnoista (2012b, 13) ilmaistaan, että konkreettisia ehdotuksia kansainvälistymisen vaatimukselle ei ole esitetty, ja että vertailukohtia jatkosuunnittelun virikkeeksi voisi löytyä muiden korkeakoulujen toiminnasta sekä Poliisiammattikorkeakoulun verkostoyhteistyöstä ulkomaisten oppilaitosten kanssa.

Poliisin ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon yhdessä kolmesta ydiosaamisalueesta, asiantuntijaosaamisen kompetensseissa määritellään, että koulutuksen käytyä henkilö osaa toimia kansallisissa ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä sekä osaa kriittisesti arvioida globaaleja muutoksia sekä ennakoida niiden vaikutuksia. (Poliisiammattikorkeakoulu 2012b, 53). Ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon syventävien opintojen vaiheeseen on suunniteltu kolmen opintopisteen kansainvälisyysosaaminen-kurssia. Opintojaksoa kuvaillaan näin: ”Kansainvälisyysopintoihin sisältyy osallistuminen kansainväliseen hankkeeseen, verkostoihin, seminaariin tai virkatehtävään; kansainvälisen ajankohtaisen ja merkittävän keskustelun tai tapahtuman arviointi tai muu vastaava teoreettinen tai mahdollisuuksien mukaan käytännön opiskelu autenttisessa oppimisympäristössä”. (Poliisiammattikorkeakoulu 2012b, 54.)

Nykyisellään päällystööpintojen A-osaan sisältyy kansainvälisen poliisitoiminnan opintojakso. Opinto-oppaan mukaan päällystööpiskelijoilla on myös mahdollisuus osallistua Euroopan poliisiakatemia CEPOLin koulutustapahtumiin, joita voidaan harkinnanvaraisesti hyväksilukea. (Poliisiammattikorkeakoulu 2012d, 14.) Kolmen opintopisteen laajuinen kansainvälisyys poliisitoiminnassa -kurssi käsittelee EU:n sekä kansainvälisten organisaatioiden toimintaa ja funktioita. Lisäksi opintojaksolla tutustutaan Eurooppa-oikeuden vaikutuksiin kansalliseen viranomaistoimintaan ja poliisin rooliin osana ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. (Poliisiammattikorkeakoulu 2012d, 54.) Nykyisellään poliisin perustutkinnon suorittaneet ovat voineet hakeutua myös Euroopan

poliisiakatemia CEPOLin järjestämään kaksi viikkoa kestäväan asiantuntijavaihtoon johonkin EU-maahan. (Poliisiammattikorkeakoulu 2013a.)

Tällä hetkellä valtaosa kansainvälisestä koulutuksesta on luonteeltaan ammattitaitoa ylläpitävää tai sitä lisäävää, eikä tutkinnon suorittamiseen tähtäväää. Kansainväliseen koulutukseen osallistuminen kuitenkin tulisi tehdä mahdolliseksi opiskelijoille, sillä toimintaympäristön kansainvälistyminen ja EU:n yhteisen poliisikoulutuksen institutionalisoituminen sitä edellyttävät. (Poliisin koulutusstrategia 2007–2014, 4.)

Perustutkinto-opiskelijoiden on nykyisellään ollut mahdollisuus lähteä pohjoismaisten poliisioppilaitosten NORDCOP-vaihtoon. Kolmen viikon pituisen opiskelijavaihtojakson on mahdollisuus suorittaa Ruotsissa, Norjassa, Tanskassa tai Islannissa. Opintojen loppuvaiheeseen ulottuvassa vaihdossa opiskelijat osallistuvat oppitunneille, harjoituksiin sekä paikallisen poliisin työhön. Suomeen tulevat pohjoismaiset vaihto-opiskelijat osallistuvat ruotsinkielisen perustutkintokurssin opetukseen. Euroopan komissio on myöntänyt Poliisiammattikorkeakoululle Erasmus-peruskirjan, mikä tarkoittaa sitä, että oppilaitos on liittynyt mukaan Erasmus-vaihto-ohjelmaan. Käytännössä opiskelijavaihto alkaa todennäköisesti vuonna 2014. (Poliisiammattikorkeakoulu 2013b.)

Kieltenopetuksen suhteen tällä hetkellä poliisin peruskoulutukseen kuuluu tutkintokielen lisäksi perusopintojen eri jaksoihin kuuluvia opintopaksoa tukevia toisen kotimaisen ja englannin kielen opintoja (Poliisiammattikorkeakoulu 2013c). Päälystööpinnoissa sen sijaan on tähän asti ollut englantia yhteensä kuuden opintopisteen edestä, sisältäen suullisen ja kirjallisen taidon, sekä kolmen opintopisteen toisen kotimaisen kielen kurssi (Poliisiammattikorkeakoulu 2012d, 56–59). Kieliopintojen kehittämiseksi Polku-hankkeen raportti ehdottaa esimerkiksi kielikoulutuksen järjestämistä yhteistyössä Tampereen alueen muiden korkeakoulujen kanssa. Tällöin kielivalikoimaa pystyttäisiin lisäämään suhteessa siihen, että Poliisiammattikorkeakoulu yksin järjestäisi kielikoulutuksensa. (Poliisiammattikorkeakoulu 2012b, 69.)

Monien ammattikorkeakoulujen kohdalla yksi kansainvälistymisen kulmakivistä on kansainvälisten koulutusohjelmien tarjoaminen ja ulkomaisten tutkinto-opiskelijoiden

mukaantulo. Poliisiammattikorkeakoulu poikkeaa tässä mielessä merkittävästi muista oppilaitoksista, sillä lain mukaan poliisiopiskelijan tulee olla Suomen kansalainen. (Laki poliisikoulutuksesta 2005, 6§). Täten siis kansainvälistymisestä puhuttaessa ulkomaiset koko tutkintoa suorittavat tutkinto-opiskelijat tai englanninkieliset tutkinto-ohjelmat eivät nykyisellään tule kysymykseen.

3.3 CEPOL ja poliisikoulutus Euroopassa

Euroopan poliisiakatemia CEPOL perustettiin Euroopan neuvoston päätöksellä vuoden 2001 alusta. Sen tehtäväksi tuli toimia verkostona jäsenmaiden poliisikoulutusyksikköjen välillä tarjoten koulutusta, tutkimusta ja oppimispalveluja poliisihallinnon asiantuntijoille ja lainvalvontaviranomaisille, jotka ovat tekemisissä ylirajallisen ja kansainvälisen rikollisuuden parissa. (European Police College 2007, 3–4.) CEPOL järjestää vuosittain 80–100 kurssia, seminaaria tai konferenssia. Näiden aktiviteettien toteuttaminen tapahtuu kansallisten poliisioppilaitosten toimesta. (European Police College 2013.) Poliisiammattikorkeakoulu linjaa strategiassaan (2012a, 10), että oppilaitoksen kansainvälisen toiminnan keskeisin foorumi on CEPOL, ja osallistumisaktiivisuus sen eri aktiviteetteihin on yksi tavoitelinjauksen mittareista.

Poliisikoulutusjärjestelmät ovat Euroopassa tällä hetkellä melko erilaisia. Toisissa maissa poliisiakatemoilla on yliopistostatus kun taas toisessa ääripäässä edes ylempi poliisitutkinto ei ole mitenkään kytköksissä korkeakoulutukseen. Bolognan prosessin myötä on kuitenkin tullut tarve harmonisoida myös poliisin tutkintorakenteita Euroopan sisällä, tavoitteena on luoda poliisikoulutuksesta kaksiportainen korkeakoulututkinto. CEPOL painottaa julkaisussaan, että poliisikoulutusta olisi vietävä vahvemmin akateemiseen suuntaan. (European Police College 2007, 147, 151.) Euroopan poliisiakatemian tutkimusraportin (European Police College 2010, 9) mukaan poliisikoulutus on Euroopassa kehittynyt merkittävästi 2000-luvulla. Bolognan prosessin vaikutuksesta kaikki poliisikoulutuksen tutkintotasot ovat korkeampia kuin aikaisemmin. Koulutusohjelmia on lisäksi harmonisoitu ottamalla käyttöön ECTS-opintopistejärjestelmä. Raportti kuitenkin huomauttaa, että heikkona kohtana on edelleen esteiden poistaminen liikkuvuuden lisäämisessä ja vaihto-ohjelmien toimeenpanossa.

CEPOLin mukaan yksi kuudesta merkittävimmästä kehityskohteesta eurooppalaisessa poliisityössä on kansainvälisten suhteiden kehittäminen. Järjestäytyneen ja ylijärjestyneen rikollisuuden lisääntyminen on seurausta globalisaatiosta. Poliisin ja viranomaisten on vastattava tähän haasteeseen ja siitä syystä myös eurooppalaista poliisiyhteistyötä on lähdetty kehittämään. (European Police College 2007, 162–163.)

Euroopan komission viimeisin tiedonanto linjaa, että puutteita on ilmennyt EU:n virastojen järjestämissä koulutuksissa, esimerkiksi poliisitoiminnan osalta. Komissio kannustaa jo poliisien ammatilliseen koulutukseen otettavan mukaan perustiedot EU-tason lainvalvonnasta. Lisäksi koulutusta ja vaihto-ohjelmia olisi asetettava laajemmin saataville henkilöstön arvoasteesta riippumatta. Komissio myös kritisoi edelleen jäsenvaltioiden virkamiesten kielitaidon riittämättömyyttä. (Euroopan komissio 2013, 5–7.)

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

4.1 Tutkimusongelmat ja tutkimuksen rajaaminen

Keskeiset tutkimusongelmani ovat:

- mitä kansainvälisyysosaaminen tarkoittaa poliisikoulutuksessa?
- miten kansainvälisyyttä voidaan oppia ja miten sen tulisi näkyä koulutusohjelmissa?
- mitä lisäarvoa kansainvälisyydellä tavoitellaan?

Ensimmäinen ja toinen tutkimuskysymys liittyvät vahvasti Poliisikoulutuksen tutkintorakenneuudistuksen hankeraporttiin ja Poliisiammattikorkeakoulun strategialinjauksiin. Mitä kansainvälisyysosaamisen oikeastaan katsotaan tarkoittavan poliisikoulutuksessa? Haluan myös selvittää, mitä konkreettista kansainvälisyyteen liittyvää koulutusta ja taitoja alempaa tai ylempää ammattikorkeakoulututkintoa suorittava poliisiopiskelija tarvitsisi. Lisäksi oleellista on pohtia, miten tarvittavia kompetensseja voitaisiin oppia tai miten kansainvälistymistä kannattaisi toteuttaa koulutusohjelmien puitteissa. Onko kansainvälisyysosaaminen ylipäänsä jotain erillistä ja jopa mitattavissa olevaa?

Kolmannella tutkimuskysymyksellä haluan luoda kriittistä näkökulmaa aiheeseen, ja pohtia laajemmin lähes kaikissa korkeakouluissa ilmenevän kansainvälisyyden tärkeys -puheen merkitystä. Haluan pohtia sitä, miksi poliisikoulutus ei ole tarpeeksi kansainvälistä jo nyt, ja onko nykyisessä koulutuksessa havaittu jopa puutteita kyseisellä alueella. Onko kansainvälisyysosaamisen lisääminen koettu tärkeäksi, koska sitä tällä hetkellä korostetaan niin paljon korkeakoulumaailmassa vai onko sille työelämässä havaittu todellinen tarve?

Yhtenä tutkimuskysymyksenäni on selvittää kansainvälisyysosaaminen-käsitteen merkitystä. Oma käsitykseni kansainvälisyysosaamisesta pohjaa esimerkiksi Knightin (1999) määritelmään ja tältä pohjalta muodostin esimerkiksi tutkimuksen

haastattelukysymykset. Tässä tutkielmassa sisällytän käsitteeseen valmiuden toimia kansainvälisessä ympäristössä ja tehtävissä sekä uusien kulttuurillisten näkökulmien oppimisen ja ymmärtämisen. Kansainvälisyys ja monikulttuurisuus ovat käsitteinä jokseenkin yhtenevät. Myös esimerkiksi Poliisiammattikorkeakoulun strategiassa niistä puhutaan samassa lauseessa. Päätin, että otan termien välisen suhteen esiin yhdessä haastattelukysymyksessä. Sen enempää en kuitenkaan keskity nimenomaan monikulttuurisuuteen. Poliisin suhtautuminen monikulttuurisuuteen ja maahanmuuttajiin Suomessa on kuitenkin tutkimuksellisesti itsenäinen aihekokonaisuus, ja koen, että liiallinen keskittyminen tähän näkökulmaan ei ole tutkielmassani tarpeen.

Rajaan tutkimukseni koskemaan vain poliisikoulutuksen perus- ja jatkotutkintoja, ja jätän huomiotta täydennys- ja erikoistumisopinnot. Samoin pitäydyn tutkintokoulutukseen liittyvässä kansainvälisyysosaamisessa, enkä puutu liiemmin kansainvälisyyteen muuten oppilaitoksen koko toiminnan tasolla. En myöskään tarkastele syvällisesti poliisin ammatillisia substanssitaitoja kansainvälisyysosaamisessa, vaan käsittelen asiaa yleisemmin korkeakoulutuksen näkökulmasta.

Aikaisemmista tutkimuksista Taina Pallonen (2010) selvitti gradussaan ”Kansainvälisyysosaaminen ylemmässä ammattikorkeakoulututkinnossa palveluliiketoiminnan koulutusohjelmassa” kansainvälisyysosaamista opiskelijoiden näkökulmasta: miten se on koettu ja miten se tulee esille koulutusohjelmassa. Pallonen havaitsi tutkimuksessaan, että huolimatta kansainvälisyys-teeman korostuksesta tutkinnon tavoitetasolla, se todellisuudessa näkyy melko vähän itse koulutuksessa. Opiskelijat kaipasivat kansainvälisyyskompetenssien vahvempaa läsnäoloa koulutuksessa, mutta samalla eivät itse osanneet tarkemmin määritellä, mitä ne olisivat ja miten toteutettavissa. Palloksen johtopäätelmien mukaan kansainvälistyminen tulisi määritellä selkeinä tavoitteina ja integroida muuhun oppimiseen ja opetukseen olematta erillinen itseisarvo.

4.2 Tutkimusmenetelmänä teemahaastattelu

Laadullisessa eli kvalitatiivisessa tutkimuksessa lähtökohtana on todellisen, moninaisen elämän kuvaaminen. Sille on tyypillistä myös kohteen tarkoituksenmukainen valinta ja mahdollisimman kokonaisvaltainen tutkiminen, sekä sellaisten aineistonhankintametodien käyttö, joissa tutkittavien näkökulmat pääsevät esille. (Hirsjärvi, Remes ja Sajavaara 2009, 161, 164.) Laadullisessa tutkimuksessa keskitytään usein sangen pieneen määrään tapauksia, jolloin aineiston tieteellisyyden kriteeri ei ole määrä vaan laatu ja perusteellinen analyysi (Eskola & Suoranta 1998, 18). Sulkunen ja Kekäläinen (1992) toteavat kaikkien laadullisten tutkimusten olevan tapaustutkimuksia, sillä niiden pohjalta ei ole tarkoituskaan tehdä empiirisesti yleistettäviä päätelmiä kuten tilastollisessa tutkimuksessa (Eskola & Suoranta 1998, 66).

Päätin toteuttaa tutkimukseni puolistrukturoiduilla teemahaastatteluilla. Haastatteluissani oli kaksi vastakkaista joukkoa: poliisiopiskelijat ja koulutuksen tuottajaosapuoli. Koulutuksen tuottajaosapuolella tarkoitan poliisihallintoa kokonaisuudessaan. Valintani syynä on se, että halusin kuulla molempien osapuolten mielteitä asiaan. Poliisihallinnon asiantuntijoita haastattelin yksilöinä ja poliisiopiskelijoita ryhmässä.

Ryhmähaastattelu on tilanne, johon osallistuu useampia haastateltavia samalla kertaa. Wattsin ja Ebbuttin (1987) mukaan ryhmähaastattelun tavoitteena on keskustelun aikaansaaminen eikä niinkään ryhmän haastatteleminen (Hirsjärvi & Hurme 2011, 61.) Ryhmähaastattelussa osanottajat kommentoivat asioita melko spontaanisti ja tuottavat monipuolista tietoa tutkittavasta ilmiöstä. Se etuna on nopea tiedonsaaminen samanaikaisesti usealta vastaajalta. Ryhmähaastattelu sopii erityisesti tilanteeseen, jossa selvitetään henkilöiden yhteistä kantaa johonkin ajankohtaiseen kysymykseen tai tietojen saamiseen haastateltavien sosiaalisesta ympäristöstä. (Hirsjärvi & Hurme 2011, 61, 63.) Sulkusen (1990) mukaan ryhmähaastattelun etuna on tehokkaan tiedonsaannin lisäksi se, että haastateltavat kontrolloivat toisiaan eikä haastattelijan vaikutus tilanteeseen ole niin suuri (Eskola & Suoranta 1998, 96).

Eskola ja Suoranta (1998, 94) kuvaavat kaksi ryhmähaastattelutyyppeä: yksilöhaastattelun sijasta ja yksilöhaastattelun ohella. Tässä tutkielmassa käytin opiskelijoita haastatellessani ryhmähaastattelumetodia yksilöhaastattelujen sijasta. Oman tutkimukseni tarkoitukseen ryhmähaastattelu sopii erityisen hyvin, sillä yksilöhaastatteluihin nähden osanottajat voivat saada ideoita ja näkökulmia toisiltaan. Yksittäisen opiskelijan valinta ei välttämättä olisi tuottanut paljon aineistoa. Olisi myös ollut erikoista käyttää opiskelijoiden näkökulman edustajana vain yhtä kahta opiskelijaa. Toisaalta useat yksilöhaastattelut olisivat tuottaneet liikaa työtä. Uskon, että haastattelemalla ryhminä opiskelijoita sain monipuolisempaa ja kiinnostavampaa aineistoa kuin mitä olisin yksilöhaastatteluista saanut.

Tutkimusmenetelmäksi valitsin teemahaastattelun, koska sen avulla saadaan selville selkeitä näkökulmia, ja vastauksia voidaan syventää lisäkysymysten avulla. Haastattelu on metodi, joka korostaa ihmistä subjektina tutkimustilanteessa. Sen etuna on mahdollisuus pyytää perusteluja ja kysyä lisäkysymyksiä. (Hirsjärvi & Hurme 2011, 35.) Puolistrukturoitu teemahaastattelu sopii tutkimukseeni hyvin, sillä Hirsjärven ja Hurmeen mukaan se etenee tiettyjen keskeisten teemojen varassa yksityiskohtaisten kysymysten sijaan. Haastattelun aihepiirit ovat kaikille samat, mutta kysymykset ja niiden muoto voivat vaihdella. Sille on myös ominaista haastateltavan tulkintojen ja antamien merkitysten keskeisyys. (Hirsjärvi & Hurme 2011, 48.) Tutkimushaastattelu on muodoltaan sen verran avoin, että vastaaja pääsee puhumaan hyvin vapaamuotoisesti. Siinä ei kuitenkaan tutkijan persoonallisuuden tarvitse olla yhtä voimakkaasti läsnä kuin täysin avoimessa haastattelussa. Lisäksi haastatteluteemat muodostavat kehikon, jonka avulla litteroitua aineistoa voi lähestyä jäsentyneesti. (Eskola & Suoranta 1998, 87–88.)

4.3 Aineiston keruu

Haastatteluja oli tutkimuksessani yhteensä kahdeksan. Kuusi niistä oli asiantuntijahaastattelua ja kaksi opiskelijoiden pienryhmähaastattelua. Haastattelin ryhminä sekä perus- että jatkotutkinto-opiskelijoita. Suoritin haastattelut Tampereen Poliisiammattikorkeakoululla opiskelijoiden ja oppilaitoksen henkilöstöön kuuluvien asiantuntijoiden osalta. Kolmea asiantuntijaa haastattelin heidän työpaikoillaan

pääkaupunkiseudulla. Kaikki haastattelut onnistuivat hyvin ja olivat melko rentoja tilaisuuksia. Lyhyin haastattelu kesti 40 minuuttia ja pisin kaksi tuntia. Kahden haastateltavan kohdalla aikataulukkiireistä johtuen jouduimme käymään hieman kiireellisemmin haastatteluteemat läpi, mutta haastattelu ei kuitenkaan jäänyt kesken. Haastattelurungon kysymysten lisäksi kysyin tilanteen mukaan muutakin. Esimerkiksi vaihto-opiskelun mahdollisuus oli aihe, josta ei ollut suoraa kysymystä, mutta joka tuli esiin lähes jokaisessa haastattelussa.

Koulutuksen tuottajaosapuolen haastateltavikseni valikoitui Poliisiammattikorkeakoulusta rehtori Kimmo Himberg, koulutuspäällikkö Petri Alkiora ja kansainvälisten asioiden päällikkö Peter Sund, sekä Keskusrikospoliisin kansainvälisen osaston päällikkö Sanna Palo, Poliisihallituksen kansainvälisen yksikön päällikkö Kari Rantama ja sisäasianministeriön poliisiosaston kansainvälisten asioiden johtaja Erkki Hämäläinen. Halusin haastateltaviksi nimenomaan poliisihallinnon kansainvälisten asioiden avainasiantuntijoita sekä Poliisiammattikorkeakoulun johtoa, sillä aikomukseni oli saada näkökulmia poliisihallinnon strategiselta tasolta. Tulin siihen tulokseen, että koulutussuunnittelijoiden ja opettajien haastatteleminen ei olisi ollut tutkimukseni kannalta mielekästä, koska he osallistuvat opetussuunnitelmatyöhön joka tapauksessa. Sen sijaan opiskelijoiden sekä avainasiantuntijoiden näkökulmat antavat tässä mielessä todennäköisimmin uusia näkökulmia. Nämä tietyt henkilöt valikoituivat haastateltaviksi käytyäni asiasta keskustelua tutkielman toimeksiannosta vastaavan Poliisiammattikorkeakoulun kansainvälisten asioiden päällikön kanssa.

En lähtökohtaisesti halunnut valikoida opiskelijoita erityisemmin. Ainoana kriteerinä oli, etteivät haastateltavat olisi aivan opintojen alkuvaiheessa. Tämä siksi, että oletin opinnoissaan jo edenneillä olevan enemmän kokemusta ja näkemystä tutkimusaiheeseeni. Opiskelijoiden tavoittaminen osoittautui hieman odotettua haasteellisemmaksi. Alkuun yritin lähestyä oppilaskunnan puheenjohtajaa, mutta tuloksetta. Poliisiammattikorkeakoulun koulutusjohtajaa haastatelllessani opiskelijoiden haastatteluun tavoittaminen tuli esille, ja hän otti puolestani yhteyttä kahteen opetuksen kehittämistyöryhmissä olleeseen perustutkinto-opiskelijaan. Heidän lisäksi kävin eräällä loppuvaiheen perustutkinto-opiskelijoiden oppitunnilla puhumassa tutkielmastani ja sain

kaksi opiskelijaa lisää. Päälystööpiskelijoiden kanssa tein samoin ja kävin erään oppitunnin alussa etsimässä vapaaehtoisia. Sain molempiin opiskelijoiden haastatteluryhmiin neljä haastateltavaa, mutta perusopiskelijoiden ryhmähaastattelussa yksi henkilö ei saapunut paikalle, joten heitä olikin kolme. Kiinnostavaa oli, että päinvastoin kuin asiantuntijahaastateltavissa, opiskelijoissa haastateltavaksi osallistuminen ei herättänyt erityistä kiinnostusta. Minun piti painottaa ja vakuuttaa opiskelijahaastateltavien tärkeyttä varsinkin luokkahuoneessa esiintyessäni saadakseni vapaaehtoisia.

Minulla oli asiantuntijahaastateltavien valikoinnissa sen sijaan positiivinen ongelma, sillä tutkielmastani oli lähtenyt tiedote poliisihallinnon eri yksiköihin, ja sain pari oma-aloitteista yhteydenottoa haastateltaviksi. Yksilöhaastatteluihin olisikin löytynyt paljon kiinnostavia henkilöitä, mutta analyysin työmäärän rajaamiseksi pitäydyin kuudessa haastateltavassa. Otin lopulta valittuihin henkilöihin yhteyttä sähköpostilla ja soitin perään muutaman päivän kuluttua. Kaikki olivat kiinnostuneita tutkimuksestani ja suostuivat haastateltaviksi. Myös haastatteluajat sain sovittua näppärästi, ja sain lopulta kaikki haastattelut hoidettua noin kolmen viikon kuluessa.

Eskolan ja Suorannan (1998, 62) mukaan aineiston koolla ei ole välitöntä merkitystä laadullisen tutkimuksen onnistumiseen. Asiantuntijahaastattelussa kiinnostuksen kohteena ei ensisijaisesti asiantuntija sinänsä, vaan se tieto, joka hänellä oletetaan olevan. Haastateltavien valinta perustuu joko heidän institutionaaliseen asemaansa tai muuhun olennaiseen osallisuuteensa tutkimuksen kohteena olevassa projektissa. (Alastalo & Åkerman 2008, 373.)

4.4 Aineiston analyysi: teoriasidonnainen sisällönanalyysi

Pihlaja (2006, 94) määrittelee analyysimenetelmän tärkeimmäksi kriteeriksi sopusointuisuuden tutkimuksen ongelmanasettelun ja sen päämäärän suhteen. Aineistosta on tarkoitus saada mahdollisimman paljon sellaista tietoa, joka auttaa tutkijaa kuvaamaan ja ymmärtämään kohdettaan riittävän yksityiskohtaisesti. Eskolan (2001, 137) mukaan perusanalyysimenetelmät ovat aineistolähtöinen, teorialähtöinen ja näiden kahden välimuoto eli teoriasidonnainen analyysi. Niistä teoriasidonnainen analyysi pitää

sisällään teoreettisia kytkentöjä, mutta ei suoraan pohjautu teoriaan. Aikaisemman tiedon vaikutus näkyy analyysissä, mutta sen merkitys ei ole teoriaa testaava vaan enemmänkin uusia ajatusuria aukova. Teoria toimii apuna analyysin etenemisessä. Päätelyn logiikka teoriasidonnaisessa analyysissä on usein abduktiivinen, eli tutkijan ajatusprosessissa vuorottelevat aineistolähtöisyys ja valmiit mallit, joita pyritään yhdistämään toisiinsa. (Tuomi ja Sarajärvi 2003, 98–99.)

Sisällönanalyysi on laadullisessa tutkimuksessa perusanalyysimenetelmä. Se on samalla sekä yksittäinen metodi että väljä teoreettinen kehys. Sen avulla pyritään saamaan tutkittavasta ilmiöstä kuvaus tiivistetyssä ja yleisessä muodossa. Sisällönanalyysi on merkityksiä etsivää tekstianalyysiä, johon sopii esimerkiksi kirjalliseen muotoon saatetut haastattelut. (Tuomi ja Sarajärvi 2003, 93, 105–106.) Sisällönanalyysi käyttää usein hyväkseen analyysikeinoja teemoittelua, laskemista ja yhteyksien tarkastelua (Hirsjärvi ja Hurme 2011, 153).

Hirsjärven ja Hurmeen (2011, 143–145, 147) mukaan laadullisen aineiston käsittelyyn kuuluu useita vaiheita. Analyysin perustana on kuvaileminen, jossa pyritään kartoittamaan tutkimuksen kohteen ominaisuuksia tai piirteitä. Aineistokokonaisuudesta edetään analyysiin, jossa kokonaisuutta eritellään ja luokitellaan. Luokittelussa tutkija jäsentää ilmiötä vertailemalla aineiston osia toisiinsa. Tämän jälkeen luokkia yhdistellään ja pyritään löytämään samankaltaisuuksia tai säännönmukaisuuksia. (Mt. 149.) Tästä taas edetään synteisiin, jossa aineistoa tulkitaan ja ilmiötä pyritään hahmottamaan teoreettisesti. On oleellista, että ilmiön tulkinta on todella viety synteessin tasolle, ettei tulosten esittäminen jää ainoastaan analyysiin. Ilmiöiden sosiaaliset merkitykset tulevat esiin tulkinnallisten selitysten avulla ja lisäksi tulkinta ohjaa näkemään asioita kokonaisvaltaisemmin. (Mt. 152.)

Analyysi lähti liikkeelle siitä, että ensin luin huolellisesti aineiston läpi ja tein koosteet jokaisesta litteroidusta haastattelusta. Litterointi ei ollut sanantarkka ja jätin myös siitä pois osia haastattelusta, mitkä eivät olleet tutkimukseni kannalta olennaisia. Tiivistin yhdelle liuskalle haastateltavan vastaukset jokaiseen kysymykseen. Näin pystyin helpommin vertailemaan haastateltavien vastauksia keskenään. Haastattelurunkoni kolme

teemaa vastasivat jokainen yhtä tutkimuskysymystä, joista yhden alle muodostui alateemoja.

Teemoittelussa analyysivaiheessa tarkastellaan sellaisia aineistosta nousevia piirteitä, jotka ovat yhteisiä usealle haastateltavalle. Teemat pohjautuvat yleensä teemahaastattelun teemoille, mutta tavallisesti tulee esiin muitakin teemoja. Esiin nostetut teemat pohjautuvat tutkijan tulkintoihin haastateltavien sanomisista. (Hirsjärvi & Hurme 2011, 173.) Luokiteltuani aineiston teemoiksi, pyrin tulkitsemaan tuloksia suhteessa teoriakirjallisuuteen.

5 TUTKIMUKSEN TULOKSET

Tarkastelen tutkimustuloksia tutkimusongelmiini pohjautuvien haastatteluteemojen kautta:

- Kansainvälisyysosaamisen käsite
- Kansainvälisyys koulutusohjelmassa
- Kansainvälisyyden tarve ja lisäarvo

5.1 Kansainvälisyysosaamisen käsite

Haastatteluissa halusin ensin selvittää, mitä haastateltavat kokevat kansainvälisyys-käsitteen tarkoittavan, sillä esimerkiksi Polku-hankkeen hankeraportissa ei määritellä käsitettä sen enempää. Minua etenkin kiinnosti, nähdäänkö kansainvälisyyden ja monikulttuurisuuden olevan limittäiset käsitteet vai tarkoittavan eri asioita. Kansainvälisyyden määrittely osoittautui monelle hankalimmaksi kysymykseksi: käsite ja sen merkitys ovat kaikille tuttuja, mutta ehkä juuri käsitteen yleisluontoisuudesta johtuen sen määrittely ei ollutkaan yksinkertaista. Kansainvälisyyden kuvattiin olevan valtioiden rajat ylittävää toimintaa organisaatio- tai henkilötasolla. Samoin siihen nähtiin kuuluvan kielten osaaminen ja eri kulttuurien ymmärrys. Kansainvälisyyttä pidettiin yhteiskunnan muutostilana, läpileikkaavana asiana sekä tämän päivän yhteiskunnassa sekä yleisesti että erityisesti poliisitoiminnassa. Kuten esimerkiksi Knight (1999) ja Teichler (2007) kirjoittavat, myös jotkut haastateltavat liittivät kansainvälistymisen ja globalisoitumisen yhteen. Toiset haastateltavat pohtivat käsitettä yleisemmällä tasolla ja toiset kytkivät sen poliisin työhön, osaksi ammatillista yhteistyötä ja tehtävien hoitoa.

”Mun mielestä siihen käsitteeseen jotenkin liittyy joku semmonen virallinen aspekti. Kansainvälinen toiminta, kansainväliset yhteydet, ne on jotain muuta kun meidän yksiköiden ystävyyssuhteita ulkomaalasten kavereittemme kanssa” Asiantuntija 1

”Globalisoituminen tarkoittaa maailmanlaajuisia muutostrendejä, kun taas kansainvälisyydellä on toimijakohtaisista aktiviteeteistä kyse”. Asiantuntija 2

Knicht (1999, 16) liittää monikulttuurisuuden käsitteen kansainvälistymiseen kuuluvaksi. Myös haastatteluissa monikulttuurisuuden katsottiin olevan lähes yksimielisesti yhteydessä kansainvälisyyteen, vaikkakin ollen oma käsitteensä. Monikulttuurisuuden kuvattiin olevan yhteiskunnan sisäistä muutosta pois yhtenäiskulttuurista. Kansainvälisyyden merkityksessä jotain virallista ja poliittista, monikulttuurisuus ymmärrettiin enemmän yksittäisten eri taustoista tulevien henkilöiden kohtaamiseksi. Kaksi haastateltavaa kuitenkin ajatteli monikulttuurisuuden pitävän sisällään myös kansainvälisen kanssakäymisen ja muista kulttuureista tulevien ihmisten vuorovaikutuksen ja ymmärtämisen, eivätkä rajanneet käsitettä yksin yhteiskunnan sisälle. Yksi haastateltava huomautti, että monikulttuurisuus maahanmuuttajien kohtaamisena ei edes varsinaisesti ole mitään kansainvälistä yhteistoimintaa.

Halusin pohtia monikulttuurisuuden käsitettä suhteessa kansainvälisyyteen, koska huomasin, että käsitteitä käytettiin samassa yhteydessä Poliisiammattikorkeakoulun strategiassa ja tutkintorakennemuutoksen hankeraportissa. Uuden tutkinnon tulisi vastata paremmin kansainvälisyyden ja monikulttuurisuuden haasteisiin, mutta molemmissa julkaisuissa painopiste oli kansainvälisyyden aspektien korostamisessa. Muutamissa haastatteluissa tuli siis esiin kysymys, miksi kansainvälisyyttä korostetaan ja monikulttuurisuus vain mainitaan samalla. Esiin tuli ajatus, että monikulttuurisuus on tänä päivänä itsestään selvä asia poliisin työssä, kun taas kansainvälisyys ja sen ulottuvuudet ovat jotain, mitä ei niin selkeästi hahmoteta. Tällä seikalla voitaneen selittää sitä, miksi monikulttuurisuuden korostamisen tarve ei näy raporteissa ja strategioissa lainkaan niin vahvasti kuin kansainvälistyminen. Kysymys ei liene siis monikulttuurisuuden väheksymisestä, vaan siitä että kansainvälisyys kansallisrajojen ylittämisen merkityksessä ei ole tullut tarpeeksi esille, vaikka syytä olisi.

"Monikulttuurisuudesta ei tarvi varmaan paljon gallupia tehdä, riippuen paikkakunnasta, niin siltä tulee kommentti, että Suomi monikulttuuristuu kovaa vauhtia. Kyllä sen poliisin työssä näkee. Sitten on hankalampi sanoa, miksi kansainvälisyyttä halutaan tuoda. Sitä pitää vahvemmin perustella ja tuoda se näkökulma" Asiantuntija 3

Seuraavaksi oli tärkeää selvittää, mitä tutkintorakennemuutoksen hankeraportin peräänkuuluttamalla kansainvälisyysosaamisella tarkoitetaan. Useissa haastatteluissa toistuivat kolme asiaa: kielitaito, kulttuurien ymmärrys ja tiedolliset valmiudet. Kielitaito on kansainvälisyysosaamista yksinkertaisimmillaan, sillä se mahdollistaa kommunikoinnin kansainvälisissä yhteyksissä. Myös kulttuurien tuntemus, tai vähintäänkin kulttuuritoleranssi, on olennaista sujuvan yhteistyön mahdollistamiseksi. Tiedollisiin valmiuksiin katsottiin kuuluvan poliisin tietojärjestelmien ja yhteistyökanavien tunteminen, EU:n kehityksen ja rakenteiden sekä keskeisimpien kansainvälisten organisaatioiden perustehtävien tunteminen.

"Yks elementti on se, että täytyy ymmärtää muita kieliä ja kulttuureja omassa työssään. Toinen on se, että pystyy ammatillisesti hyödyntämään kansainvälistä yhteistyötä muiden maiden kanssa, jotta oma työ menestyy. [...] Myös työkaluja, joita on muiden maiden kanssa tehty, kansainvälisiä instrumentteja, teknisiä tietojärjestelmiä. Kansainvälisyys poliisihallinnon näkökulmasta on tällaista kykyä toimia muuttuvassa ympäristössä."
Asiantuntija 6

Yksi haastateltava määritteli kansainvälisyysosaamisen poliisin työssä kolmeen kategoriaan. Kenttätoiminnassa korostuu kielitaito, jotta poliisi voi kommunikoida asiakkaitten kanssa heidän taustastaan riippumatta. Samoin vaaditaan eri kulttuurien tuntemusta ja ymmärrystä. Seuraavalla portaalla on poliisin operatiivinen yhteistyö. Erityisesti EU:n puitteissa on tarve hallita yhteiset periaatteet ja valmius tehdä yhteistyötä eri toimintakulttuureista tulevien kollegoiden kanssa. Kolmannella, poliittisella tai puolipoliittisella tasolla korostuu omien toiminnallisten etujen hakeminen ja vaativa neuvottelutaito vieraalla kielellä. Kieli- ja kulttuuriosaamisen tärkeys siis toistuu monella

tasolla, joista kenttätoiminnan tasolla näkökulma kohdistuu enemmänkin oman yhteiskunnan monimuotoisuuteen, monikulttuurisuuteen.

Yhden haastateltavan mukaan poliisius ei muuta kansainvälisyysosaamisen asetelmaa, vaan siihen liittyvät samat elementit kuin mitä muillakin ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneilla. ARENEn (2007, liite 4) määrittelemä ammattikorkeakoulutettujen kansainvälisyysosaaminen onkin yhtenevä haastateltujen näkemysten kanssa. Siihen kuuluu vähintään yhden vieraan kielen taito, yhteistyön mahdollistaminen kulttuuriltaan erilaisten henkilöiden kanssa, kansainvälisten tietolähteiden hyödyntäminen sekä kansainvälisyyskehityksen ymmärtäminen omalla ammattialallaan.

Opiskelijoiden haastattelussa ajatukset poliisin kansainvälisyysosaamisesta kohdentuvat juuri monikulttuurisuuden kohtaamiseen. Kansainvälisyys ilman monikulttuurisuusulottuvuutta näyttäytyy etenkin perustutkinto-opiskelijoille jonain korkeammassa sfääreissä olevana asiana, joka heidän sanojensa mukaan ei kosketa peruspoliisin työtä. Samalla he kuitenkin myös myönsivät, että heidän näkökulmansa vastaa vasta poliisiksi opiskelevan vähäistä kokemuspohjaa ja että perspektiivi olisi varmasti erilainen, jos asiaa kysyttäisiin kymmenen vuoden kuluttua. Asiantuntijahaastattelussa taas poliisin kansainvälisyysosaamisen ei pääosin katsottu tarkoittavan monikulttuuristaustaisten asiakkaiden kohtaamista, vaan juuri kansainvälistä yhteistyötä. Asiantuntijoista kaikki mainitsivat kielitaidon olennaiseksi osaksi kansainvälisyysosaamista, mutta sen lisäksi painotukset vaihtelivat. Toiset painottivat kulttuuritoleranssin näkökulmaa, kun toiset taas tiedollista pääomaa.

Kysymys kansainvälisyyden opettamisesta ja oppimisesta oli haastateltaville selvästi hankalampi. Kokemus opettaa: ulkomailla oleskelu, opiskelu ja työnteko. Yksi haastateltava tosin pohti sitä, että opettaako esimerkiksi Ranskassa oleskelu nimenomaan kansainvälisyyttä vai pikemminkin ranskalaisuutta. Perusteellinen kielikoulutus nähtiin kansainvälistymisen edellytykseksi. Kielitaitoa on helppo opettaa ja yksinkertaista arvioida. Myös tiedollista osaamista on mahdollista arvioida esimerkiksi tenttien tai esseiden avulla. Mutta miten kouluttaa ja mitata asenteellista ja eettisen puolen osaamista, suvaitsevaisuutta ja maailmankansalaisuusajattelua? Siihen en haastatteluissa saanut

liiemmin ehdotuksia. Egharevba (2008, 96) huomauttaa, että eettisyys, suvaitsevaisuus sekä ennakkokuulojen tiedostaminen ovat osa-alueita poliisikoulutuksessa, joita pitäisi korostaa entistä enemmän.

Yksi haastateltava painotti kuitenkin, että mikäli opinnoissa on nimenomainen kansainvälisyysosaamisen kurssi, niin siihen tulisi ehdottomasti kuulua jonkinlainen arviointi. Se sekä osoittaisi arvostusta kansainvälisille asioille sekä rohkaisisi opiskelijoita panostamaan kurssisuoritukseen, ja sitä kautta mahdollisesti paremmin sisäistämään kurssin asiat.

5.2 Kansainvälisyys koulutusohjelmassa

Haastattelujen hedelmällisimmiksi osioiksi muodostuivat pohdinnat siitä, miten kansainvälisyysnäkökulman tulisi näkyä koulutusohjelmissa. Kansainvälisyyskoulutuksen tilaa pitäisi vähintäänkin arvioida uudelleen tutkinnonuudistuksen yhteydessä. Useimpien haastateltavien mukaan kansainvälisyyteen liittyvää koulutusta olisi syytä lisätä. Korostuneimpia kehityskohteita nähtiin olevan kielitaidon vahvistaminen, vaihto-opiskelumahdollisuuksien lisääminen sekä myös tiedollisten asioiden parempi läpikäyminen.

Perustutkinto-opiskelijoiden mukaan kansainvälisyys oli heidän opinnoissaan tähän asti näkynyt yksittäisinä luentoina, joissa kerrottiin maahanmuuttajista ja pääsi tutustumaan kansainvälisiin opiskelijoihin. Näiden kerrottiin kuitenkin olevan hyvin yksittäisiä ja jopa päälle liimattuja tapahtumia. Opiskelijoiden mukaan ajatus on hyvä, mutta toteutus ei ollut onnistunut erityisen hyvin.

”Tässä sulle maahanmuuttaja, keskustele hänen kanssaan” Opiskelija 1

”Se kansainvälisyys poliisitoiminnassa –kurssi, niin mulle jäi vähän semmonen kuva, että pikkusen sieltä ja pikkusen täältä” Opiskelija 4

Päällystööpintoihin taas kuuluu kolmen opintopisteen kansainvälisyys poliisitoiminnassa – kurssi. Kysyin haastattelussa erityisesti myös päällystööopiskelijoiden kokemuksia tästä kurssista. Haastateltavien mukaan kurssi oli ollut hyvä ja tarpeellinen, mutta samalla tiedollisesti melko ohut ja asioita oli käsitelty hajanaisesti. Opiskelijoiden mukaan muiden kurssien osalta kansainvälisiä asioita helposti karsitaan ajanpuutteen takia. Samasta asiasta huolissaan oli myös yksi asiantuntijahaastateltava. Hänen mukaansa kansainvälisyyteen liittyvät asiakokonaisuudet liian helposti jäävät tasolle ”mennään läpi jos ehditään”. Sekä asiantuntijat että opiskelijat kuitenkin kokivat, että on hyvä, että tiedollisen puolen kansainvälisyysasioille on oma kurssi, koska silloin siihen liittyvät asiat varmasti käydään läpi. CIMOn julkaisun mukaan olisi kannattavampaa, jos kansainvälisyys olisi integroitu opetukseen, eikä tulisi esiin vain erillisissä opinnoissa. Toisaalta sen haastavuutena on nimenomaan vastuun jakautuminen usealle opettajalle, eikä erityisesti kenellekään. (Garam 2012a, 4)

Garamin (2012a, 26) mukaan kirjallisuudessa toistuvat kansainvälisen osaamisen ulottuvuudet ovat kansainvälinen näkökulma omaan alaan, kyky kulttuurienväliseen kommunikaatioon sekä globaalin näkökulman ja ilmiöiden ymmärtäminen. Haastattelujen perusteella kansainvälisyysnäkökulman tulisi tulla koulutusohjelmissa ilmi samantyyppisesti kolmella tasolla: tiedollisesti, taidollisesti ja asenteellisesti. Tiedollinen kansainvälisyysosaaminen pitää sisällään ammattialarelevantit asiat, Euroopan unionin ja muiden toimijoiden ymmärryksen sekä kuvan siitä, missä kaikessa toiminnassa poliisi on kansainvälinen. Taidollinen alue kattaa kulttuurisensitiivisyyden, kielitaidon sekä viestintäosaamisen. Asenteellinen näkökulma näkyy maailmankansalaisuusajattelun opetteluna sekä asioiden laajemman viitekehyksen ymmärryksenä. Tiedolliseen puoleen liittyvää poliisin kansainvälisten tietojärjestelmien tuntemusta yksi haastateltava piti merkittävänä puutteena, johon tulisi ehdottomasti perehtyä paremmin opinnoissa. Pitäisi pohtia, mitkä ovat käytännössä niitä kaikkein tarpeellisimpia kansainvälisyyteen liittyviä asioita, joita poliisin täytyy tuntea, ja paneutua niihin.

”Ei tarvi mun mielestä olla mitään hirveen hienoja EU:n historiaa ja teoriaa, vaan miten käytännössä tehdään niitä asioita, mitä kuuluu poliisin eri tehtäviin. Mä pelkäänkin, että siellä on liikaa jotain EU-oikeutta. Mun mielestä ei tarvita ja se voi olla jopa luotaantyydyttävää.” Asiantuntija 4

Kysyttäessä kansainvälisyysopintojen jakautumista alemman ja ylemmän AMK-tutkinnon kesken, haastatteluissa nousi esille, että suurempi tarve kohdistuu YAMK-tutkintoon. Tarve on myös perustutkinnossa, mutta kansainvälisyysosion laajuus tulisi olla huomattavasti suppeampi. Perustutkinnon kansainvälisyyskoulutuksen tulisi suuntautua ensisijaisesti kenttätöiden tarpeisiin, vahva kielikoulutus mukaan luettuna. Yhtenä ehdotuksena on ylempään tutkintoon pakollinen, lyhyt vaihtojakso, joka sisältäisi opiskelua ulkomaisessa oppilaitoksessa. Tällaisen vaihdon pääasiallisena lisäarvona olisi juuri näkökulman avartaminen ja poliisikoulutuksen monimuotoisuuden ymmärtäminen. YAMK-tutkinnossa on kyse esimiestehtäviin kouluttautumisesta, joten luonnollisesti valmistuneella tulee olla syvä käsitys kansainvälisestä toiminnasta poliisin näkökulmasta. Yksi haastateltava huomautti, että esimiesten ajatusmalleilla on yksittäistä poliisimiestä paljon suurempi vaikutus työyhteisöön, sen asenteisiin ja toimintamalleihin, ja tästäkin syystä kansainvälisyyskoulutus ylemmässä ammattikorkeakoulututkinnossa on tärkeää.

”Ainakin tuonne tulevaan ylempään ammattikorkeakoulututkintoon, sinne täytyy huomattava opintopistemäärä tympätä. Mä näkisin erittäin arvokkaana, jos me pystyttäis opinto-ohjelmaan sisällyttämään pakollisena osiona joku vaihto-osio, jossa meidän YAMK-opiskelijat menisivät pariiksi viikoksi esimerkiksi ulkomaiseen oppilaitokseen” Asiantuntija 1

Ritalahti (2009, 231, 235) toteaa, että perinteiset, opiskelijaliikkuvuuteen perustuvat kansainvälistymisen mahdollisuudet ovat käytännössä vaikeat toteuttaa ylemmässä ammattikorkeakoulututkinnossa, sillä opiskelijat usein ovat työssäkäyviä ja perheellisiä. YAMK-tutkintoon sopivia kansainvälistymiskäytänteitä olisivatkin hänen mukaansa lyhytkestoiset vierailut ulkomaille, osallistuminen seminaareihin ja konferensseihin, kansainväliset luennoitsijat sekä vieraskieliset opintojaksot.

5.2.1 Vaihto-opiskelu

Poliisiopiskelijoiden vaihto-opiskelu oli teema, josta ei suoraan ollut haastattelukysymystä, mutta se tuli esille ensimmäisissä haastatteluissa, ja sen jälkeen päätin ottaa asian esille myös muiden haastatteluiden yhteydessä. Tällä hetkellä opiskelijoiden vaihtomahdolliset ovat hyvin rajatut eivätkä vastaa muita ammattikorkeakouluja. Perustutkinto-opiskelijoilla on tähän asti ollut mahdollisuus lähteä vain kolmen viikon NORDCOP-vaihtoon johonkin Pohjoismaahan. Vuosittain opiskelijoita on lähetetty sekä vastaanotettu 12. Haastateltavien ajatukset vaihto-opiskelusta olivat pääosin hyvin positiivisia ja sitä pidettiin ehdottomasti kehitettävänä asiana sekä ensiarvoisena Poliisiammattikorkeakoulun kansainvälistymiselle. CIMO määrittelee pitkäkestoiseksi kansainväliseksi liikkuvuudeksi vähintään kolmen kuukauden vaihto- tai harjoittelujakson ulkomailla, ja sitä lyhyemmät mutta vähintään viikon kestävät ulkomaanjaksot katsotaan lyhytkestoiseksi liikkuvuudeksi. (Garam 2012b, 5.) Tähän määritelmään peilaten Poliisiammattikorkeakoulun opiskelijoilla on ollut tähän asti mahdollisuus vain lyhytkestoiseen liikkuvuuteen

Asiantuntijahaastatteluissa kävi ilmi, että Erasmus-vaihto-ohjelma olisi tarkoitus saada käynnistettyä syksyllä 2014. Siihen mennessä on aikomuksena olla sovittuna sopiva määrä Erasmus-kumppanuussopimuksia. Partnerioppilaitokset on valittava tarkkaan, sillä vaihto-opinnoista pitää olla hyötyä opintojen etenemisen kannalta. Tavoitteena ei saa yksin olla pelkkä ulkomaille lähtö. Partnereita ei tulisi olla liian montaa, vaan muutaman kanssa ryhdyttäisiin keskittyneeseen yhteistyöhön opiskelijavaihdon lisäksi myös opettaja- ja tutkijavaihtona. Erasmusta ei myöskään pidetä ainoana mahdollisena vaihto-ohjelmana, vaan NORDCOP-ohjelmaa jatketaan, bilateraalaisia sopimuksia pyritään solmimaan ja myös Euroopan poliisiakatemia CEPOLin laajenevaa vaihto-ohjelmaa koetetaan hyödyntää päällystötutkinnossa.

”Mutta Erasmus-vaihdon avaaminen olis ihan hirveen hyvä idea. Uskon, että tän tyyppisissä asioissa olis ihan aidosti potentiaalia kehittää vaativan kansainvälisen poliisiyhteistyön osaamista, joka ei tuu millään kepposkonstilla, yksittäisellä kurssilla” Asiantuntija 4

Erasmus-vaihdon volyymista kysyttäessä yksi haastateltava ilmoitti, että uuden tutkintorakenteen myötä alkuun vaihtoon lähtijöitä ei olisi kovinkaan monta ja että kehitys tulee todennäköisesti olemaan hidasta. Olisi saavutus jo sinänsä, jos vaihto-ohjelma saataisiin alkuun ja muutamia opiskelijoita voitaisiin lähettää ja vastaanottaa. Toisen haastateltavan mukaan pitäisi mahdollisimman pian pyrkiä EU:n asettamaan tavoitteeseen korkeakoulutuksen vaihtoon osallistuvien määrästä, eli 20 % opiskelijoista. Hänen mukaansa tavoite on realistinen, jos sen toteuttamiseen aktiivisesti pyritään. Garamin (2012b, 2) mukaan vuosittain 10 000 suomalaista korkeakouluopiskelijaa lähtee opiskelijavaihtoon tai harjoitteluun ulkomaille. Määrä vastaa 20 % vuosittain suoritettujen tutkintojen määrästä. Kuitenkin pelkkiä ammattikorkeakouluopiskelijoita tarkasteltaessa, yli kolmen kuukauden opiskelijavaihtoon tai -harjoitteluun lähti vuonna 2011 joka kahdeksas suhteessa aloittaneiden opiskelijoiden määrään (Garam 2012b, 8). Puolet pitkäkestoisista opiskelijavaihtoista koko Suomen tasolla on Erasmus-ohjelman alaisia. Pitkäkestoiset vaihto-ohjelmat ovat olleet kasvava trendi koko 2000-luvun. (Garam 2012b, 12.)

*”Olisin tyytyväinen, jos nyt saataisiin pää auki siinä [Erasmus-]toiminnassa.”
Asiantuntija 1*

”Jos tää (vaihto-opiskelu) on niin laajalti todettu ja hyväksytty, että Euroopan unioni on jo sinällään tehnyt tällaisen tavoitteen. Sehän ei oo mistään tuulesta temmattu, vaan monimutkasen poliittisen prosessin tulos. [...] Mun mielestä sitä ei tässä vaiheessa oo enää tarpeen epäillä hyötyjä. Ei oo mitään syytä epäillä, eikä se olis yhtä hyödyllistä poliisille kuin mille tahansa muulle ammattiryhmälle.” Asiantuntija 2

Vaihtojakson hyötyä punnittaessa korostui näkemys siitä, että vaihdon avulla opiskelija harjaantuu toimimaan kansainvälisessä ympäristössä ja pääsee kehittämään kielitaitoaan. Vaihto-opiskelu on näkökulmia avartava kokemus. Vaihdon hyödyt nähtiin olevan samat poliisiopiskelijoilla kuin missä tahansa muussakin koulutusohjelmassa. Garamin (2005, 57) tutkimuksen mukaan suomalaiset työnantajat katsovat ulkomailta opiskelun lisäävän kohenevan kielitaidon lisäksi opiskelijan joustavuutta, suhteellisuudentajua, sosiaalisia

taitoja sekä kykyä selviytyä hankalista tilanteista. Vaihto-ohjelmien myötä opiskelijoilla on mahdollisuus myös niin kutsuttuun kotikansainvälistymiseen Suomeen saapuneiden vaihto-opiskelijoiden tuutoroinnin avulla sekä käymällä yhteisiä kursseja ulkomaalaisten opiskelijoiden kanssa.

Vaihto-opinto-ohjelmia kehitettäessä huomio keskittyy siihen, miten ulkomaan opintojaksot tukisivat opiskelua. Yksi haastateltava ehdotti, että pieni joukko partnerioppilaitoksia muodostaisi kukin verkosto-oppilaitoksille tarjottavan opintokokonaisuuden. Näkökulmana voisi olla poliisitoiminnan esittäminen eri EU-maissa, jonka tavoitteena olisi haastaa opiskelijoita ymmärtämään, kuinka monella eri tavalla toimintaa voidaan järjestää. Tällaisten vaihto-opintojen tarkoituksena olisikin spesifien taitojen sijaan avartaa näkökulmaa laajemmalti ja saada tuntumaa muustakin kuin suomalaisesta tavasta hoitaa asioita. Tulevan oppilaitospartneriverkoston kanssa olisi syytä myös pohtia yhteisten verkko-opintojen kehittämistä.

Perustutkinto-opiskelijoilta kysyttäessä omakohtaista kiinnostusta opiskelijavaihtoon, he voisivat kuvitella sitä mahdollisena. Samalla kuitenkin haastateltavat ilmaisivat huolensa siitä, miten pitempi vaihtojakso oikeastaan sopii tutkintoon ja jäisivätkö sen takia Suomen poliisin asiat tarpeeksi hyvin käsiteltyä. Tähänastisissa tutkinto-ohjelmissa pidempiaikainen vaihto-opiskelu ei ole ollut mahdollista opiskelun koulumaisuudesta johtuen. He myös punnitsivat vaihto-opiskelun järkevyyttä opintosisältöjen kohdalla. Mitä etua on lähteä toiseen maahan opiskelemaan kohdemaan lainsäädäntöä ja toisin päin, mitä lisäarvoa vaihto-opiskelija saa Suomeen lainsäädäntöön tutustumisesta? Toisaalta, jos kurssien vastaavuus ja opintojen korvaavuus ovat kunnossa, niin vaihto-opiskelua pidetään ihan hyvänä ideana. Mutta ylipäänsä kansainvälistä opiskelua ei opiskelijoiden mielikuvissa nähty niin tähdellisenä poliisille, kuin joidenkin muiden selkeämmin kansainvälisten alojen opiskelijoille.

Kansainväliseen liikkuvuuteen myös kuuluva harjoittelu ulkomailla ei herättänyt yhtä paljon kiinnostusta kuin vaihto-opiskelu. Ylipäänsä ulkomailla opiskelua pidettiin ulkomaan harjoittelua tärkeämpänä. Kansainvälisistä harjoittelumahdollisuuksista haastatteluissa mainittiin vain päällystööpiskelijoiden harjoittelu tai kesäkomisariona toimiminen

Euroopan poliisivirasto Europolissa. Tällä hetkellä Europoliin on lähtenyt yksi opiskelija vuodessa. Harjoittelupaikkaa on pidetty erittäin hyvänä ja painotettiin, että opiskelijoille voisi vahvemmin korostaa harjoittelumahdollisuuksia esimerkiksi juuri EU:ssa.

5.2.2 Kieliopinnot

Vaihto-opiskelusta puhuttaessa tulee huomioida vaihto-ohjelmien vastavuoroisuusperiaate, eli kun vaihto-opiskelijoita tulee Suomeen, niin minkälaista opetusta heille järjestetään. Tämän hetken ongelma on opetuksen tarjoaminen vain suomeksi ja ruotsiksi. Kurssien tarjoaminen englanniksi nousi esille lähes kaikissa haastatteluissa. Tällä tavalla vaihto-opiskelijoilla olisi todellinen mahdollisuus opiskeluun ja myös suomalaiset opiskelijat voisivat harjaannuttaa kielitaitoaan. Kielenopiskelun myös katsottiin olevan tehokkaampaa ja vähemmän irrallista muista opinnoista, mikäli joitain substanssikursseja tarjottaisiin englanniksi. Englanninkielisten kurssien yhdessä vaihto-opintojen kanssa nähtiin myös madaltavan opiskelijan kynnystä ja kiinnostusta myöhemmin lähteä töihin kansainvälisiin tehtäviin. Garamin (2012a, 4) mukaan on tärkeää, että englanninkielisille kurseille rakennettaisiin myös monikulttuurista työskentelyä tukevia mekanismeja. Luotto siihen, että opiskelijat kansainvälistyvät vain ollessaan samassa luokahuoneessa ei yksin riitä.

Ajatus englannin kielellä järjestettävistä kursseista kohtaa haasteita kielitaitoisten opettajien löytämisessä sekä kurssin räätälöinnissä. Erityisesti Suomen lainsäädäntöön ja olosuhteisiin nojaava kurssi ei liene hyödyllinen vaihto-opiskelijoille eikä sellaista ole perusteltua käydä suomalaistenkaan opiskelijoiden osalta englanniksi. Perustutkinto-opiskelijoiden haastattelu oli ainoa, jossa idea englanninkielisistä kursseista kohtasi vastustusta. Heidän näkemystensä mukaan kurssien kääntäminen englanniksi olisi ensinnäkin opiskelijoiden kielitaidon näkökulmasta haasteellista. Toiset opintokokonaisuudet saatetaan kokea jo nyt termistöltään vaikeaksi, ja kurssien käyminen englanniksi vaikeuttaisi asioiden ymmärrystä entisestään. Toiseksi se, että suuri osa opetuksesta perustuu Suomen lainsäädäntöön ja opiskelijat pohtivat tällaisten asioiden englanniksi opettamisen järkevyyttä.

”Jos opiskelet restonomiks, niin se on ihan samanlaista kun meet Keski-Eurooppaan tai vaikka Balille. Samat oppimateriaalit siellä on. Mutta kun mennään tämmöseen, mitä opiskellaan hyvin pitkälti pelkän lainsäädännön pohjalta, niin se vieraalla kielellä opettaminen... En tiedä, onko kenellekään kauheen mielekästä. Onko sille vaihto-opiskelijalle mielekästä opiskella Suomen lakeja ja säädöksiä? Onko se suomalaiselle hirveen mielekästä, kun ensin opiskelee ne englanniks ja sitten miettii, mitäköhän nää on suomeks?”
Opiskelija 2

Toinen merkittävä asia, joka kielitaidon kohentamisessa tuli esille, oli venäjän kielen osaamisen tarve. Täällä hetkellä Poliisiammattikorkeakoulussa opiskellaan suomen ja ruotsin lisäksi vieraana kielenä vain englantia. Venäjän kielen opetusta ei ole tällä hetkellä tarjolla ollenkaan. Rehtorin mukaan Venäjän sisäministeriön Pietarin yliopiston kanssa yritetään rakentaa yhteistoimintamallia, jossa Pietarista lähetettäisiin Tampereelle opettajia opettamaan poliisispesifiä venäjää.

”Suuria paineita on venäjän kanssa. Kun vielä nähdään liikennevirtojen kasvu kun mitä on ollut, ja huima nousu, niin se myöskin kasvattaa viranomaisten painetta hallita. Puhumattakaan, jos EU ja Venäjä joskus sopii viisumivapaudesta. Nyt kannattaa siihen ruveta varautuun.” *Asiantuntija 6*

Venäjää puhuvat ovat jo nyt merkittävä ryhmä poliisin asiakkaina, ja asiantuntijahaastateltavat pelkäävät, että tuleva mahdollinen viisumivapaus moninkertaistaa myös poliisin tarpeen toimia venäjäksi. Lisäksi Venäjän poliisiviranomaisten ei katsottu hallitsevan englantia kovinkaan vahvasti, mikä myös osaltaan puoltaa kielen osaamisen merkitystä. Venäjän opiskelua olisi siis mahdollisimman pian voitava tarjota poliisiopiskelijoille. Venäjän katsottiin kuitenkin olevan pääasiassa vapaaehtoinen kieli, eikä pakollinen.

Venäjän kielitaidon lisäksi yksi asiantuntijahaastateltava huomautti, että myös muunlainen Venäjä-osaaminen on tärkeä segmentti suomalaisen poliisin kansainvälisyysosaamisessa. Olisi hyvä tuntea perusteet venäläisestä kulttuurista, virkamieskoneistosta sekä

yhteistyökumppaneista rajan takana. Vaikka kielenopiskelu jäisi alkeiden tasolle ja sikäli ei merkittävästi auttaisi käytännön toiminnassa, niin kieleen tutustuminen on automaattisesti samalla myös tutustumista kulttuuriin, mikä olisi sekin arvokasta. Syventävää Venäjä-osaamista tulisi tarjota ainakin tietyille porukalle.

*”Meillä pitää joka ikisestä poliisilaitoksesta periaatteessa löytyä 24/7 venäjän osaamista, jos ajatellaan nyt tätä Venäjä-erityiskysymystä. Joka pystyy kohtaamaan asiakaan, tulee se missä merkityksessä hyvänsä”
Asiantuntija 5*

Perustutkinto-opiskelijat pitivät nykyisellään kieltenopiskelua hyvin tasapäistävänä. Opiskelijat tulevat hyvin erilaisista taustoista ja ovat täten kielitaidoltaan eri tasoilla. Kuitenkin kaikki ovat esimerkiksi samoilla pakollisilla englannin tunneilla. Opiskelijahaastateltavien mukaan tämä ei motivoi hyvin kieltä osaavia eikä myöskään niitä, joilla on vaikeuksia.

”Ite oon lukenu aikasemmin englantia sen verran, ettei nyt tarvinu kun vähän täydentää ammattisanastoo, niin sillä pärjää kiitettävästi. No sen sai hyväks luettua. Kun ne tunnit, mitä sitten oli sitä englantia, niin ei ollu mitään. Olishan sitä voinut täydentää jollain, jos olis ollu mahdollisuus valita joku muu.” Opiskelija 3

Englanninkielisten kurssien ja venäjän lisäksi myös muunlaista valinnaisuutta kieliopinnoissa kannatettiin. Yksi haastateltava mainitsi ranskan, perustellen sen olevan tärkeä kieli EU:ssa. Katsottiin, että kaikesta kielitaidosta on hyötyä, mutta oltiin kriittisiä siinä, onko järkevää panostaa resursseja muiden kielten opettamiseen. Kuinka relevanttia muiden kielten hallitseminen oikeastaan on poliisin työssä?

5.2.3 Muut väylät kansainvälisyysosaamiseen

Kieli- ja vaihto-opintojen lisäksi esiin tulleita asioita kansainvälisyysosaamisesta koulutusohjelmassa mainittiin tiedolliset kansainvälisyys-kurssit, aiheeseen liittyvät

opinnäytetyöt, kansainvälisenä yhteistyönä toteutettavat verkko-opinnot, opiskelijoiden osallistuminen kansainvälisiin hankkeisiin sekä vierailevat ulkomaiset opettajat.

Haastatteluissa ei juuri ollut puhetta siitä, mitä kansainvälisyysosaamiseen liittyviä tiedollisia asioita olisi huomioitava nykyistä paremmin. Lähes ainoana poikkeuksena oli kansainvälisten tietojärjestelmien tunteminen ja niihin liittyvien hakujen tekeminen, mikä oli erään asiantuntijan mukaan hyvin huonosti hallussa valmistuneilla poliiseilla. Tämän lisäksi toivottiin suurempaa keskittymistä kansainvälisten poliisi- ja oikeudellisen yhteistyön rakenteisiin. Toisaalta huomautettiin, että kurssien sisältöjen ei ole ainakaan perustutkintovaiheessa syytä mennä liian syvälle esimerkiksi EU-asioihin, vaan on mietittävä, mitkä ovat kansainvälisessä yhteistyössä ne kaikista tarpeellisimmin osattavat asiat ja keskityttävä niihin.

Opinnäytetyöt ovat oivallinen tapa painottaa osaamistaan tietylle osa-alueelle, ja opiskelijoita voisi rohkaista kirjoittamaan myös jostakin kansainvälisyyteen liittyvästä aiheesta. Esimerkiksi kansainvälisesti vertailevista opinnäytteistä on pulaa ja niille voisi olla kysyntää. Opinnäytteitä ehdotettiin myös tehtävän joihinkin kansainvälisiin hankkeisiin. Kansainvälisiä hankkeita ja projekteja korostettiin muullakin tavalla. Olisi suotavaa, että opiskelijoita voitaisiin ottaa tavalla tai toisella mukaan, esimerkiksi oppimistehtäviä tekemään.

Parissa haastattelussa mainittiin yhtenä ulottuvuutena kansainvälistymisessä verkko-opintojen kehittäminen yhteistyössä ulkomaisten partnerioppilaitosten kanssa. Ideana sitä pidettiin hyvinkin kehityskelpoisena, mutta haasteeksi mainittiin Poliisiammattikorkeakoulun nykyinen jälkeenjääneisyys verkko-opetuksen käyttöönotossa. Kansainvälisenä yhteistyönä toteutettavat verkkokurssit voisivat haastattelujen perusteella tulla ajankohtaiseksi ehkä myöhemmin tulevaisuudessa.

5.3 Kansainvälistymisen tarve ja lisäarvo

Oli ristiriitaisia näkemyksiä siitä, koettiinko kansainvälisyys asiaksi, joihin siitä kiinnostuneet opiskelijat voisivat opintojaan painottaa, vai onko se jotain, minkä täytyisi

kiinteästi kuulua jokaisen poliisiopiskelijan opintoihin. Etenkin perustutkinto-opiskelijoiden mielestä kansainvälisyys näyttäytyy asiana, joka on jollain tavalla ylimääräistä opinnoissa ja johon voisi painottua, jos on erityisen kiinnostunut. Opiskelijoilla oli omien kokemustensa perusteella vaikeuksia hahmottaa, miksi jokainen poliisiopiskelija tarvitsisi nykyistä paljon enemmän kansainvälisyyskoulutusta. He pohtivat, onko olemassa joku käytännön ongelma, joka on huutavan tarpeen herättänyt. He myös kritisoivat sitä, että AMK-uudistuksessa poliisikoulutusta yritetään väkisin yhtenäistää vastaavaksi muiden ammattikorkeakoulututkintojen kanssa, esimerkiksi juuri kansainvälisyysosaamisen osalta, vaikka Poliisiammattikorkeakoulu on monessa suhteessa ainutlaatuinen.

Asiantuntijoiden mielestä taas kansainvälisyyden tulisi kuulua jollain tavalla osaksi jokaisen opintoja. Kansainvälisyyttä ei nähty erityistaitona vaan yhtenä asiana muiden kompetenssien joukossa, mikä kuuluu osaksi ammattitaitoa ja mikä jokaisen valmistuvan poliisin on hallittava. Myös Ritalahti (2009, 233) yhtyy samaan näkemykseen: kansainvälisyysosaaminen ei ole erillistä osaamista vaan työssä tarvittavia tietoja ja taitoja. Kansainvälisessä toiminnassa on kuitenkin elementtejä, jotka täytyy jättää erikoisosaajille, mutta perusosaaminen on arkipäivää kaikille poliiseille.

”Eihän se semmonen vapaavalintainen juttu voi olla, niin kun ei mikään muukaan. Meillä on tehtävät ja ne pitää hoitaa. Sitten kun mennään pitemmälle päällystööpintoihin, niin sillohan se on enemmän, että mihin haluu painottua. [...] Se on asia muiden joukossa, osa työkalupakkia. Ja itse asiassa aika tärkeä asia, kun miettii, miten paljon ihmiset ja tavarat reissaa. Ihan sama kun sanois, että en oo kiinnostunu mistään tietokonejutuista enkä käytä sellasia ollenkaan.” Asiantuntija 4

*”En tiedä, että mitä sen peruspoliisin pitää jatkossa tehdä, jos pitää hirveesti kaikkee kansainvälisyyttä lisäks opiskella ja lähtee vaihtoon pitkäksi aikaa”
Opiskelija 2*

Asiantuntijahaastatteluvasta jokainen koki, että kansainvälisyysosaamisessa on puutteita. Korostettiin esimerkiksi, että valmistuneet poliisit eivät osaa käyttää kansainvälisiä

tietojärjestelmiä ja tehdä hakuja niillä. Eli puhtaasti tiedollista puutetta esiintyy. Toisen mukaan taas kansainvälisyysosaaminen on ollut riittävää nykyiseen toimintaympäristöön, mutta ei enää tulevaisuuden tarpeisiin nähden. Yhteiskunnassa lisääntyvät kansainväliset yhteydet vaativat parempaa kansainvälistä osaamista myös poliisihallintoon, joka ei suinkaan ole yhteiskunnasta erillään oleva yksikkö. Yhtenä ongelmana myös nähtiin se, että kansainvälisyyteen liittyvää osaamista edelleen pidetään asiana, josta toiset ovat kiinnostuneet ja toiset ei. Ja kiinnostuneet voivat oma-aloitteisesti lähteä kehittämään omaa osaamistaan. Ajattelutapa ei liene yksin opiskelijoiden, vaan myös asiantuntijahaastateltavat kritisoivat edelleen tällaisen asenteen ilmenemistä jopa poliisihallinnon tasolla.

”Kansainvälinen toiminta on osa normaalia substanssitoimintaa, mitä meillä on poliisissa. Se pitää nähdä sillä tavalla. Se on edelleenkin liikaa ajatus siitä, että erityisasiantuntijat hoitavat kv-asiat, me hoidetaan nää tärkeät kotimaan asiat.” Asiantuntija 5

”Ei voida antaa tällaista signaalia, että on ok, jos ei osaa. Se heijastuu niin, että osaaminen on epätasaista ja niille, jotka on kiinnostuneita, ei ole syventävää kansainvälisen osaamisen kehittämisen polkua olemassa. Sen takia hirveen positiivisesti suhtaudun tohon, että ehkä jo rekrytointivaiheessa alettas rakentaa tällasta polkua. Että vois pikkusen kompensoida, jos ei punnerra kauheen hyvin, niin jos on muita ansioita. Myös tällaisia ihmisiä tarvitaan, joilla on osaamista, halua ja kykyä kehittyä tällaseks.” Asiantuntija

4

Kansainvälisyysosaamisesta ja etenkin kielitaidosta puhuttaessa monessa haastattelussa tuli puheeksi, pitäisikö nämä tekijät ottaa huomioon jo poliisikoulutuksen hakuvaiheessa. Voisiko rekrytinnissa saada lisäpisteitä esimerkiksi venäjän taidosta? Toisten haastateltavien mukaan idea on hyvä, sillä poliisihallintoon tarvitaan monenlaista osaamista ja juuri sujuva kielitaito jossain vieraassa kielessä englannin lisäksi on sellainen osaamisalue, jolle on varmasti kysyntää, mutta mihin ei välttämättä ole mahdollisuutta tutkintokoulutuksessa panostaa. Tällöin hakuvaiheessa erityisosaajien rekrytointi olisi

ainakin pohdintaan otettava asia. Toinen näkökulma taas oli, että tällainen menettely eriarvostaisi hakijoita rekrytointivaiheessa. Poliisikoulutus vaatii paljon erilaisia taitoja kansainvälisyysosaamisen lisäksi, joten ongelmaksi tulisi myös se, miten valikoidaan valintakokeessa esiin nostettavat asiat. Mitkä osaamisalueet oikeastaan ansaitsevat tulla nostetuiksi muiden yläpuolelle?

Toinen kysymys oli, tulisiko koulutusohjelmissa jo olla mahdollisuuksia erikoistumiseen kansainvälisen toiminnan saralla. Ihannetilanteessa erikoistua voisi jo tutkintokoulutusvaiheessa, tai ainakin Poliisiammattikorkeakoulussa voisi valita kansainväliseen toimintaan tähtääviä valinnaiskursseja. Todellisuudessa kuitenkin resursseja ei liene tarpeeksi tällaisen toteuttamiseksi. Yksi asiantuntijahaastateltavista myös huomautti, että lopulta kyse on melko pienestä määrästä ihmisiä, jotka päätyvät työssään oikeasti kansainvälisiin tehtäviin, joten ei ole järkevää tutkintojen puitteissa järjestää siihen suuntaavaa koulutusta.

Yhden haastateltavan sanoin kansainvälisyys Poliisiammattikorkeakoulussa on tällä hetkellä ollut ”pienien purojen silloin tällöin syttyvä kokonaisuus”. Vertauskuva sopii lähes kaikissa haastatteluissa tulleeeseen näkökulmaan poliisiopintojen kansainvälisyysulottuvuuden tilasta. Se mikä puuttuu, on kokonaisvaltainen suunnitelma siitä, miten ja millaisia kansainvälistymiseen liittyviä mahdollisuuksia tulisi tarjota. Toisena suurena ongelmana kansainvälisyysosaamisen kehittämisessä on ollut tutkinnon ahtaus ja valinnaisten opintojen vähäinen määrä. Poliisikoulutus on tähän asti ollut hyvin koulumaista ja siihen on ollut vaikea sovittaa esimerkiksi pidempiaikaista vaihto-opiskelua.

”Koko tutkinnon toteutuspuite on niin ahdas. Että millä taataan se, että pysyt tutkinnonsuorituksen vauhdissa ja sitten, että ne suoritteet, mitä sieltä mukana tuodaan, on hyväksiluettavissa. Tutkinto on suunniteltu täällä tehtäväks ja sisältö on tullut talon puolesta ja sit saa suorittaa” Asiantuntija

3

Viimeisenä haastattelukysymyksenä halusin haastateltavien vastaavan siihen, liittyykö kansainvälisyyden lisääminen todelliseen tarpeeseen vai siihen, että muutkin korkeakoulut

ovat samoilla linjoilla ja Poliisiammattikorkeakoulu pyrkii etenkin tutkinno uudistuksen myötä lähestymään muita ammattikorkeakouluja. Yksimielinen vastaus kysymykseeni oli, että kansainvälisyysnäkökulmaa ei haluta tuoda poliisikoulutukseen vain siksi, että olisi tarve imitoida muita korkeakouluja. Korkeakoulujen kansainvälistymistarpeet syntyvät yhteiskunnan läpäisevät kansainvälisen yhteistyön lisääntyttyä kaikilla sektoreilla, ja tämä luo paineita kansainvälisyysopintojen lisäämiselle. Poliisiammattikorkeakoulu ei tässä asiassa pyri lähtökohtaisesti olemaan samanlainen kuin muut korkeakoulut vaan sillä on haastateltavien mukaan myös tarve vastata tarpeisiin, jotka tulevat ympäröivästä yhteiskunnasta. Globalisaatio ja yhteiskunnan muutos ovat laukaisevia voimia ja koulutuksen kansainvälistyminen on ennakoiva vastaus tuleviin tarpeisiin (Knight 1999, 14). Myöskin poliisitoiminta nojaa entistä enemmän kansainväliseen yhteistyöhön, joka itsessään asettaa vaatimuksia koulutuksen kehittämiseksi (Hämäläinen 2012, 38).

Samalla ammattikorkeakoulu-uudistuksen yhteydessä Poliisiammattikorkeakoulu pyrkii kansainvälistymistavoitteillaan vastaamaan vähintäänkin siihen, mitä ammattikorkeakoululta edellytetään. Kansainvälisyysnäkökulman huomioiminen opetuksessa ja oppilaitoksen toiminnassa on edellytys laadustaan huolehtivalle ammattikorkeakoululle. Scott (1998, 122) kirjoittaa, että kaikki korkeakoulut eivät ole lähtökohtaisesti erityisen kansainvälisiä, mutta ne kaikki kohtaavat samat globalisaation prosessit.

”Nykyinen [kansainvälisyysosaaminen] ei oo riittävää, kun semmosta ei ole. Ja se kuuluu ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneen yleissivistykseen. Ja pointtina on se, ettei oo tarkotuskaan kaikkea tietää kaikesta, vaan yleisnäkökulma siihen, missä Euroopassa mennään.” Asiantuntija 3

6 JOHTOPÄÄTÖKSET JA TUTKIMUKSEN LUOTETTAVUUS

6.1 Johtopäätökset

Kansainvälisyysosaaminen nähtiin poliisin työssä jakautuvan monelle tasolle, joista kenttätoiminnassa korostuu erityisesti monikulttuurinen ulottuvuus, suomalaisen yhteiskunnan monimuotoisuuden ja eri taustoista tulevien asiakkaitten kohtaaminen. Mitä ylemmälle tasolle mennään, sitä vahvemmin operatiivinen valtioiden välinen yhteistyö korostui. Melko yksimielisesti haastatteluissa kansainvälisyysosaamisen ulottuvuuksiin luokiteltiin kielitaito, kulttuurien tuntemus ja –toleranssi sekä erityisesti poliisin ammatissa vaadittava kansainväliseen toimintaan liittyvä tiedollisten asioiden tuntemus.

Kansainvälistyminen on epäselvä termi, jota on vaikea konseptualisoida ja vielä vaikeampi operationalisoida. Sitä liitetään kaikenlaisiin agendoihin, mikä saattaakin rajoittaa sen kehittämistä. (Ryan 2013, 2.) Haastatteluissakin kansainvälisyys käsitettiin laajasti ja kansainvälisyyttä pohdittaessa poliisiopintojen ja poliisin työn kontekstissa se sai monia ilmenemismuotoja. Opetussuunnitelman tasolla asiaa pohdittaessa on tärkeää määritellä, millä kaikilla tavoilla kansainvälisyyden tulisi näkyä. Etenkin opiskelijoiden mielissä kansainvälisyyteen liittyvä osaaminen rajoittuu helposti ulkomaalaisasioihin ja maahanmuuttajien kohtamiseen. Tällaisiin asioihin he ovat opinnoissa ja työharjoittelussa törmänneet. Nämä edustavat taas vain yhtä osa-aluetta kansainvälisyysosaamisessa asiantuntijoiden mielissä, missä korostui enemmänkin valtioiden välinen operatiivinen yhteistyö. On ensiarvoista, että mikäli kansainvälisyysosaamista aletaan korostaa ja tuomaan esiin opetussuunnitelmassa, on selvitettävä, mitä käsitteellä tarkoitetaan ja perusteltava miksi kansainvälisyys on tärkeää. Kansainvälisyysosaaminen koetaan edelleen useasti asiaksi, joka kuuluu vain erityisosaajille ja kiinnostuneille, ja tätä vasten olisi selitettävä, miten se liittyy esimerkiksi opiskelijoiden peräänkuuluttaman peruspoliisin työhön.

Söderqvistin (2002, 39) viisiportaisessa korkeakoulun kansainvälistymistason luokittelussa Poliisiammattikorkeakoulu sijoittuu alkupäähän. Haastatteluaineiston perusteella

oppilaitos on ensimmäisellä tai toisella portaalla kansainvälistymiskehityksessä. Kansainvälistyminen on vielä jotain erityistä ja se näkyy lähinnä kielten opiskeluna, mutta sen kehittämistarpeeseen on kuitenkin havahduttu ja opiskelijaliikkuvuuden suhteen on tehty kehittämissuunnitelmia. Myös tietoisuus opetussuunnitelman kansainvälistämisestä on herännyt. Söderqvistin mukaan näiden asioiden toteutumisen jälkeen seuraava vaihe olisi vahvempi yhteistyö ulkomaisten oppilaitosten kanssa ja myös opettajavaihto.

Suurimpana ongelmana Poliisiammattikorkeakoulun kansainvälistymisessä on systemaattisuuden ja suunnitelmallisuuden puuttuminen. Vaikka kansainvälistyminen on kirjattu oppilaitoksen yhdeksi strategiseksi tavoitelinjaukseksi, ei se ole näkynyt riittävästi opetussuunnitelmatasolla. Sekä asiantuntijoiden että opiskelijoiden mukaan kansainvälistyminen on tähän asti ollut puuhastelua siellä täällä. Ongelma ei ole pelkästään Poliisiammattikorkeakoulun, vaan systemaattisuuden puute kansainvälisessä toiminnassa on havaittu myös muissa suomalaisissa korkeakouluissa. CIMO:n julkaisussa kerrotaan, ettei korkeakouluilta puutu ideointia tai mahdollisuuksia kansainvälistää toimintaansa, mutta suunnitelmallisuuden vähäisyys vaikeuttaa kansainvälisyyden integrointia osaksi opintoja. (Garam 2012a, 4.)

Garam (2012a, 7) huomauttaa, että kansainvälisyyden systemaattisuutta tukee se, että siitä rakennetaan jatkumo kansallisesta ohjauksesta aina yksittäiseen opiskelijaan saakka. Kansainvälisyyden tulisi näkyä korkeakoulujen kansallisessa tulosohjauksessa, korkeakoulun strategioissa, koulutusohjelmien opetussuunnitelmissa, pedagogisissa ratkaisuissa sekä opiskelijan oppimisessa ja ohjauksessa. Kansallisella tasolla ja Poliisiammattikorkeakoulun strategiassa linjataan jo kansainvälistymisen näkymisen tärkeydestä opetussuunnitelmassa. Seuraavaksi huomio tulisikin keskittää alemmille tasoille: miten tavoitteet saadaan vahvistumaan esimerkiksi pedagogisissa ratkaisuissa?

On pitkälti opetussuunnitelmasta kiinni, kannustaako vai hankaloittaako se opiskelijan kansainvälistymistä. Kansainvälisyyteen kannustavalle opetussuunnitelmalle onkin kolme kriteeriä: kansainvälisyyden tulee näkyä selvästi tutkinnon tavoitteissa, opetussuunnitelmassa pitää olla tilaa sille ja että opintojen hyväksilukeminen sekä joustavuus ovat kunnossa. (Garam 2012a, 10.) Näistä kolmesta etenkin kahden

jälkimmäisen suhteen on ollut tähän asti pulmia Poliisiammattikorkeakoulun toiminnassa. Mikäli nämä tekijät korjaantuvat uuden opetussuunnitelman myötä, on poliisiopinnoissa hyvinkin edellytyksiä tavoiteltuun kansainvälistymiseen.

Haastatteluissa esille tulleet konkreettisimmat ehdotukset kansainvälisyysosaamisen kehittämiseksi olivat vaihto- ja kieliopintojen kehittäminen. Kieliopinnoista haastatteluissa nousivat esille joidenkin substanssikirsiens toteuttaminen englanniksi ja muiden vieraiden kielten, etenkin venäjän opiskelun mahdollistaminen. Näitä ehdotuksia olisi syytä pohtia uuden opetussuunnitelman kehittämisen yhteydessä. Kieliopintoja kehitettäessä Polku-raportti mainitsee yhdeksi keskusteltavaksi ratkaisuksi yhteistyön muiden Tampereen alueen korkeakoulujen kanssa. (Poliisiammattikorkeakoulu 2012b, 69.) Ajatuksen toteuttamista olisikin kannattavaa pohtia, sillä etenkin toisen vieraan kielen valinnaisuuden mahdollisuuksien vähyyttä haastatteluissa harmiteltiin resurssipulaan vedoten. Korkeakouluyhteistyö kieltenopetuksessa voisi tällöin toimia ratkaisuna.

Vaihto-opiskelumahdollisuuksien lisääminen sai laajaa kannatusta ja sitä haluttiin voimakkaasti kehittää. Vaihto-opiskelun katsottiin kehittävän opiskelijan kansainvälistymistaitoja monessa suhteessa. Selkeiden kieli- ja kansainvälisyyteen liittyvien poliisispesifien tiedollisten asioiden lisäksi pidettiin tärkeänä, että opiskelijat oppisivat myös suvaitsevaisuutta sekä ajattelemaan asioita globaalilla tasolla. Vaihto-opiskelu on omiaan opettamaan näitä asioita, mutta koska kaikki eivät lähde vaihtoon, olisi syytä pohtia myös, miten tällaista ajatustapaa tai osaamista voitaisiin kouluttaa. Windham (1996, 12) huomauttaakin, että koska vaihto-opiskelu ei ole vaihtoehto kaikille opiskelijoille, olisi kansainvälistymisen suhteen suurempi huomio syytä keskittää kansainvälisten rakenteiden luomiseen opetussuunnitelmassa. Vaihto- ja kieliopintojen lisäksi kansainvälisyyteen liittyviä tiedollisia opintoja tulisi myös käydä ajatuksella läpi. Minkälaista tiedollista pääomaa poliisiopiskelija oikeastaan tarvitsee kansainvälisten yhteistyövalmiuksien harjaannuttamiksi tai kenttätyössä vastaantulevien ihmisten kulttuurisen monimuotoisuuden kohtaamisessa?

Poliisiammattikorkeakoulun opetussuunnitelmassa kansainvälisyysosaamisen olennaisia ulottuvuuksia, kuten kieli- ja vaihto-opintoja on ehdottomasti rajoittanut nykyisten

tutkintojen ahtaus ja koulumaisuus. Uusi tutkintorakenne on suunniteltava sellaiseksi, että esimerkiksi lukukauden mittainen Erasmus-vaihto-opiskelu on mahdollista jäämättä jälkeen opinnoissa. Käytännössä tämä merkitsee valinnaisten opintojen lisäämistä tutkintoon ja ulkomaisten partnerioppilaitosten valintaa siten, että vaihdossa suoritettut kurssit voisi hyväksilukea opintoihin. Euroopan poliisiakatemia CEPOL myöntää tutkimuksessaan, että ongelma on yhteinen poliisioppilaitoksissa koko Euroopan tasolla: esteet opiskelijoiden liikkuvuuden harjoittamisessa. (European Police College 2010, 9.)

Etenkin asiantuntijahaastateltavien mukaan kansainvälisyysnäkökulman vahvistamiselle on tarvetta. Tarpeet syntyvät sekä ammattikorkeakoulun osaamisvaatimuksista että yhteiskunnan muutoksesta, ja sitä kautta poliisiin yhä lisääntyvistä edellytyksistä kansainväliseen yhteistyöhön. Melko yksimielisesti kansainvälisyysosaamisen tulisi näkyä jollain tavalla pakollisena osiona sekä alemmassa että ylemmässä ammattikorkeakoulututkinnossa. Kansainvälisyysosaamisen ulottuvuuksien katsottiin olevan muiden joukossa yksi osa-alue poliisin työkalupakissa. Olisi jo syytä luopua ajattelutavasta, että kansainvälistymiseen liittyvät asiat ovat joitain ylimääräisiä taitoja, jotka eivät kaikille kuulu. Suurempaa tarvetta kansainvälisyysosaamisen suhteen painotettiin ylempään tutkintoon, sillä se johtaa esimiesvirkoihin. Opetussuunnitelmia kehittäessä on kuitenkin huomioitava, että suurin osa poliiseiksi valmistuvista ei jatka YAMK-tutkintoon, joten jo perustutkintovaiheessa on taattava riittävä osaaminen kansainvälistymiseen liittyvissä asioissa.

6.2 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys

Eskola ja Suoranta (1998, 211) kirjoittavat, että kvalitatiivisen tutkimuksen lähtökohtana on tutkijan avoin subjektiviteetti ja sen myöntäminen, että tutkija on tutkimuksessa keskeinen tutkimusväline. Tällöin luotettavuuden arvioiminen koskee koko tutkimusprosessia. Luotettavuutta mitataan usein reliabiliteetin ja validiteetin käsitteillä, joissa validiteetti merkitsee, että tutkimuksessa on tutkittu sitä, mitä on pitänytkin, ja joissa reliabiliteetti tarkoittaa tutkimustulosten toistettavuutta. Tuomi ja Sarajärvi (2003, 133) kuitenkin huomauttavat, että nämä käsitteet ovat syntyneet kvantitatiivisen tutkimuksen piirissä ja siksi eivät sovellu täysin laadullisen tutkimuksen arviointiin.

Laadullisen tutkimuksen reliabiliteettia arvioidessa voidaan ottaa huomioon analyysin systemaattisuus ja tulkinnan luotettavuuden kriteerit. Analyysin systemaattisuuden varmistamiseksi aineistoa koskevat valinnat, rajaukset ja analyysia koskevat periaatteet avataan lukijalle. Luotettavuuden lisäämiseksi tutkija selvittää, mistä aineisto koostuu ja mille päähavainnot rakentuvat. Validiteettia voidaan tarkastella kerätyn aineiston ja siitä tehtävien tulkintojen käypyyden arvioinnilla. (Ruusuvoori, Nikander & Hyvärinen 2011, 27.)

Tuomen ja Sarajärven (2003, 128) mukaan ihmisiin kohdistuvan tutkimuksen eettisen perustan muodostavat ihmisoikeudet. Tutkittavien suojaan kuuluu esimerkiksi tutkimukseen osallistuvien vapaaehtoinen suostumus ja se, että heille selvitetään tutkimuksen tavoitteet ja menetelmät. Lisäksi tutkimustietojen on oltava luottamuksellisia ja osallistujien on jäätävä nimettömiksi, ellei heiltä ole erikseen pyydetty lupaa identiteetin paljastamiseksi. Sain asiantuntijahaastateltaviltani luvat heidän henkilöllisyytensä paljastamiseen, mikä oli mielestäni aiheellista, sillä heidät on asemansa perusteella valittu haastateltaviksi. En kuitenkaan nähnyt tarpeelliseksi lisätä nimiä haastatteluista poimittujen lainausten yhteyteen, joten henkilöitä ja lainauksia ei pysty yhdistämään. Opiskelijahaastateltavat jätin luonnollisesti anonyymeiksi.

Valitsin tietoisesti asiantuntijahaastateltaviksi henkilöitä, joiden työnkuvaan kansainvälistyminen läheisesti liittyy. Täten oli odotettavissa, että kansainvälisyysnäkökulma nähdään tärkeänä asiana. Tutkielmani tulokset olisivat voineet olla hieman toisenlaiset, mikäli poliisihallinnosta olisi valittu haastateltaviksi erityyppisiä henkilöitä. Tässä voisi myös olla lisätutkimukselle aihetta: selvittää laajemmalti, esimerkiksi kyselytutkimuksen avulla, mitä poliisihallinnossa ajatellaan kansainvälisyysosaamisesta ja sen tärkeydestä. Samoin voisi tehdä opiskelijoiden suhteen vastaavan määrällisesti kattavan tutkimuksen. Toiseksi tutkimusta voisi jatkaa laajemmalle selvittämällä kansainvälistymistarpeita koko Poliisiammattikorkeakoulun toiminnassa, eikä pelkästään tutkintojen ja opetussuunnitelmien tasolla. Olisi hyvin kiinnostavaa selvittää, ilmeneekö kansainvälisyys tarpeeksi vahvasti koko oppilaitoksen toiminnan tasolla ja mikäli ei, niin mitä asialle pitäisi tehdä. Näkyykö oppilaitoksen toiminnassa esimerkiksi

Knightin (1999, 16) yhtenä kansainvälisyyden lähestymistapana peräänkuuluttama oppilaitoksen kansainvälisyyteen rohkaisema ilmapiiri?

LÄHTEET

Aalto, P. 2003. *Ulkomaiset tutkinto-opiskelijat Suomen korkeakouluissa. Korkeakoulujen politiikat ja käytännöt*. CIMO.

Alastalo, M. & Åkerman, M. 2008. *Asiantuntijahaastattelun analyysi: Faktojen jäljillä*. Teoksessa Ruusuvuori, J., Nikander, P. & Hyvärinen, M. (toim.) *Haastattelun analyysi*. Tampere: Vastapaino.

ARENE. 2007. *Ammattikorkeakoulut Bolognan tiellä. Ammattikorkeakoulujen osallistuminen eurooppalaiseen korkeakoulutusalueeseen*. Projektin loppuraportti. Helsinki: Edita

Egharevba, S. 2008. *Maahanmuuttajien poliisisuhde Suomessa ja lähtömaan kokemukset*. Tanner, A. (toim.) *Poliisi ja maahanmuuttajat*. Tampere: Poliisiammattikorkeakoulu.

Eskola, J. 2001. *Laadullisen tutkimuksen juhannustaiat: Laadullisen aineiston analyysi vaihe vaiheelta*. Teoksessa Aaltola, J. & Valli, R. (toim.) *Ikkunoita tutkimusmetodeihin II*. Jyväskylä: PS-kustannus.

Eskola, J. & Suoranta, J. 1998. *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. Tampere: Vastapaino.

Euroopan komissio. 2013. *Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle. Lainvalvontaviranomaisten eurooppalaisen koulutuskehityksen perustaminen*. Bryssel: 27.3.2013 COM(2013) 172 final.

European Commission. 2010. *Focus on higher education in Europe 2010: The impact of the Bologna Process*. Brussels: Eurydice.

European Police College. 2007. *Perspectives of police science in Europe. Final report*. [verkkójulkaisu]
http://www.cepol.europa.eu/fileadmin/website/Research_Science/PGEAPS_Final_Report.pdf Luettu 5.1.2013

European Police College. 2010. *Survey on European police education and Bologna – SEPEB. Report*. [verkkójulkaisu]
http://docs.noodls.com/viewDoc.asp?filename=126079\EXT\41030B21A947EA59F12AC9BF4CF210382766E03D_167A5752A451F4124EDBAE90FB397820E4AF1453.PDF Luettu 4.2.2013

European Police College. 2013. *CEPOL Organisation*. [verkkójulkaisu]
<https://www.cepol.europa.eu/index.php?id=cepol-organisation> Luettu 13.2.2013.

Garam, I. 2005. *Opiskelijoiden kansainvälinen liikkuvuus ja työelämä. Työnantajien näkemyksiä ulkomailla opiskelun ja harjoittelun merkityksestä.* CIMO Occasional Paper 1/2005.

Garam, I. 2012a. *Faktaa 1A/2012: Kansainvälisyys osana korkeakouluopintoja.*

[verkkajulkaisu]

http://www.cimo.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/cimo/embeds/cimowwwstructure/24635_Faktaa_1A_2012.pdf Luettu 1.6.2013

Garam, I. 2012b. *Tietoa ja tilastoja -raportit 4/2012: Kansainvälinen liikkuvuus yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa 2011.* [verkkajulkaisu]

http://www.cimo.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/cimo/embeds/cimowwwstructure/26864_Kansainvalinen_liikkuvuus_yliopistoissa_ja_ammattikorkeakouluissa_2011_korja.pdf Luettu 1.6.2013

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. *Tutki ja kirjoita.* Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2011. *Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö.* Helsinki: Yliopistopaino.

Hämäläinen, E. 2009. *Eurooppalaistuva lainvalvonta: Euroopan unionin järjestäytyneen rikollisuuden torjuntapolitiikan toteutuminen Suomessa.* Tampere: Poliisiammattikorkeakoulu.

Hämäläinen, E. 2012. *Euroopan unioni, rikostorjunta ja poliisiyhteistyö.* Teoksessa Honkonen, R. & Muttilainen, V. (toim.) Poliisin toimintaympäristö. Poliisiammattikorkeakoulun katsaus 2012. Tampere: Yliopistopaino.

Knight, J. 1999. *Internationalisation of higher education.* Teoksessa Knight, J. & de Wit, H. (toim.) Quality and internationalisation in higher education. Paris: OECD.

Knight, J. 2006. : *Internationalization concepts complexities and challenges.* International handbook of higher education. Part 1. Global themes and contemporary challenges. Dordrecht: Springer.

Laki poliisikoulutuksesta 4.2.2005/68.

Liljander, J-P. 2004. *Ammattikorkeakoulutuksen asema eurooppalaisella korkeakoulutusalueella.* Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 10.

[verkkajulkaisu]

http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2004/liitteet/opm_194_tr10.pdf?lang=fi Luettu 6.4.2013

Opetusministeriö. 2009. *Korkeakoulujen kansainvälistymisstrategia 2009–2015*.
Opetusministeriön julkaisu 2009:21 [verkkajulkaisu]
<http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2009/liitteet/opm21.pdf>
Luettu 13.1.2013

Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2011. *Koulutus ja tutkimus vuosina 2011–2016. Kehittämissuunnitelma* [verkkajulkaisu]
http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/koulutuspolitiikka/asiakirjat/Kesu_2011_2016_fi.pdf
Luettu 7.1.2013

Pallonen, T. 2010. *Kansainvälisyysosaaminen ylemmässä ammattikorkeakoulututkinnossa palveluliiketoiminnan koulutusohjelmassa*. Pro gradu. Tampereen yliopisto.

Pihlaja, J. 2006. *Tutkielmalle vauhtia*. Vammala: Soceda.

Poliisiammattikorkeakoulu. 2013a. *Intranet: Kansainvälinen koulutus*. Luettu 28.3.2013.

Poliisiammattikorkeakoulu. 2013b. *Kansainväliset vaihto-ohjelmat*. [verkkajulkaisu]
<http://www.polamk.fi/poliisi/poliisioppilaitos/home.nsf/pages/42D6AB91FB5B6300C2257B0B003C939C?opendocument> Luettu 14.2.2013

Poliisiammattikorkeakoulu. 2013c. *Poliisin perustutkinto. Opinto-opas 2013–2014*. [verkkajulkaisu]
[http://www.poliisiammattikorkeakoulu.fi/poliisi/poliisioppilaitos/home.nsf/files/DFC01FE6ACAE209BC2257B98003CFDC1/\\$file/PT_OPINTOOPAS2013_2014.pdf](http://www.poliisiammattikorkeakoulu.fi/poliisi/poliisioppilaitos/home.nsf/files/DFC01FE6ACAE209BC2257B98003CFDC1/$file/PT_OPINTOOPAS2013_2014.pdf) Luettu 4.7.2013.

Poliisiammattikorkeakoulu. 2012a. *Poliisiammattikorkeakoulun strategia*. [verkkajulkaisu]
[http://www.polamk.fi/poliisi/poliisioppilaitos/home.nsf/files/60F8C2342AB0579DC22578DB0031CA5D/\\$file/Strategia_suomi_web.pdf](http://www.polamk.fi/poliisi/poliisioppilaitos/home.nsf/files/60F8C2342AB0579DC22578DB0031CA5D/$file/Strategia_suomi_web.pdf) Luettu 7.1.2013.

Poliisiammattikorkeakoulu. 2012b. *Poliisin tutkintokoulutuksen kokonaisuudistus. Hankeraportti*. Tampere: Yliopistopaino.

Poliisiammattikorkeakoulu. 2012c. *Poliisin tutkintokoulutuksen kokonaisuudistus. Kooste hankeraportin lausunnoista*. [verkkajulkaisu]
[http://www.poliisiammattikorkeakoulu.fi/poliisi/poliisioppilaitos/home.nsf/files/A840B6FC8AC03C8FC2257A6100248B73/\\$file/Polku_lausunntokooste_web.pdf](http://www.poliisiammattikorkeakoulu.fi/poliisi/poliisioppilaitos/home.nsf/files/A840B6FC8AC03C8FC2257A6100248B73/$file/Polku_lausunntokooste_web.pdf) Luettu 7.1.2013

Poliisiammattikorkeakoulu. 2012d. *Poliisipäällystön tutkinto. Opinto-opas 2012–2013*. Tampere: Yliopistopaino.

Rastas, A., Huttunen, L. & Löytty, O. 2005. *Suomalainen vieraskirja: kuinka käsitellä monikulttuurisuutta*. Tampere: Vastapaino.

Ritalahti, J. 2009. *Kansainvälisyyden ulottuvuudet*. Teoksessa Varjonen, B. & Maijala, H. (toim.) *Ylempi ammattikorkeakoulututkinto – Osana innovaatioympäristöjä*. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu.

Rodriguez, M. 2012. *Determinants and impacts of student mobility: A Literature Review*. Luxembourg: European Union.

Ruusuvuori, J., Nikander, P. & Hyvärinen, M. 2011. *Haastattelun analyysin vaiheet*. Teoksessa Ruusuvuori, J., Nikander, P. & Hyvärinen, M. (toim.) *Haastattelun analyysi*. Tallinna: Vastapaino.

Ryan, J. 2013. *Introduction*. Teoksessa Ryan, J. (toim.) *Cross cultural teaching and learning for home and international students. Internationalisation of pedagogy and curriculum in higher education*. Milton Park: Routledge

Scott, P. 1998. *Massification, internationalization and globalization*. Teoksessa Scott, P. (toim.) *The globalization of higher education*. Buckingham: Open University Press

Sisäasiainministeriö, Poliisiosasto. 2007. *Poliisin koulutusstrategia 2007–2014*.

[verkkajulkaisu]

[http://www.poliisi.fi/intermin/biblio.nsf/1B468C56C6630E0DC225732300417AD6/\\$file/7-2007.pdf](http://www.poliisi.fi/intermin/biblio.nsf/1B468C56C6630E0DC225732300417AD6/$file/7-2007.pdf) Luettu 30.4.2013

Söderqvist, M. 2002. *Internationalisation and its management at higher-education institutions: applying conceptual, content and discourse analysis*. Helsinki: Helsinki School of Economics.

Teichler, U. 2004. *The changing debate on internationalization of higher education*. Higher Education: 48.

Teichler, U. 2009. *Internationalisation of higher education: European experiences*. Asia Pacific Education Review: 10: 93–106.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2003. *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Turunen, I. 2007. *Kansainvälistyminen ja Erasmus aikakaudet*. Teoksessa Yli rajojen. Erasmus eurooppalaista korkeakoulutusta rakentamassa. Kansainvälisen henkilövaihdon keskus CIMO.

van der Wende, M. 1996. *Internationalising the curriculum in higher education*. Teoksessa *Internationalisation of higher education*. Paris: OECD.

Wasastjerna, J. 1999. *Johdatus poliisin kansainväliseen yhteistyöhön*. Espoo: Poliisiammattikorkeakoulu.

Windham, D. M. 1996. *Overview and main conclusions of the seminar*. Teoksessa *Internationalisation of higher education*. Paris: OECD.

Wächter, B. 2003. *An Introduction: Internationalisation at home in context*. *Journal of Studies in International Education*. 7: 5, 5-11.

LIITTEET

Liite 1

HAASTATELURUNKO - ASiantuntijat

Kansainvälisyysosaaminen

- kansainvälisyyden määrittely
 - kansainvälisyyden ja monikulttuurisuuden suhde
- kansainvälisyysosaamisen määrittely
 - mitä merkitsee poliisin työssä?
- onko kansainvälisyysosaaminen jotain erityistä, eriteltävissä olevaa?

Kansainvälisyys koulutusohjelmassa

- miten kansainvälisyysnäkökulma tulisi näkyä koulutusohjelmissa?
 - konkreettisia ehdotuksia?
 - AMK ja YAMK
- voidaanko ja miten kansainvälisyyttä oppia?
 - miten arvioida?
- ovatko kansainvälisyysjaksot jotain mikä pitäisi olla osana kaikkien opintoja, vai vain niiden, jotka ovat kiinnostuneita?
 - mahdollinen valmistaminen kansainväliselle uralle?

Kansainvälisyyden lisäarvo

- onko nykyinen koulutus riittävää kansainvälisyysosaamisen suhteen?
- mitä lisäarvoa kansainvälisyyden kehittämistavoitteilla haetaan?
 - yleinen trendi vai todellinen tarve?

Liite 2

HAASTATTELURUNKO - OPIKELIJAT

Kansainvälisyysosaaminen

- kansainvälisyyden määrittely
 - kansainvälisyyden ja monikulttuurisuuden suhde
- kansainvälisyysosaamisen määrittely
 - mitä merkitsee poliisin työssä?
- onko kansainvälisyysosaaminen jotain erityistä, eriteltävissä olevaa?

Kansainvälisyys koulutusohjelmassa

- onko ja miten kansainvälisyys on näkynyt tähän asti koulutusohjelmassa?
- pitäisikö sen näkyä vahvemmin ja miten?
- miten tai voidaanko kansainvälisyyttä oppia?
- onko kansainvälisyysjaksot jotain mikä pitäisi olla osana kaikkien opintoja, vai vain niiden, jotka ovat kiinnostuneita?
 - mahdollinen valmistaminen kansainväliselle uralle?
 - oletko itse kiinnostunut toimimaan poliisina erityisesti kansainvälisessä ympäristössä?

Kansainvälisyyden lisäarvo

- onko nykyinen koulutus ollut riittävää kansainvälisyysosaamisen suhteen?
- jos kansainvälisyysnäkökulma tulee jatkossa vahvemmin esiin (koulutuksessa, oppilaitoksen toiminnassa), onko taustalla yleinen trendi vai pikemminkin todellinen tarve?